OVERZICHT VAN DE INLANDSCHE PERS

No. 16/1919

MALEISCHE JAVA BLADEN.

N E R A T J A.

Van 18 April 1919 No.73.

INDIË EN NEDERLAND.
"Oud en Jong".

H.A.S. vervolgt in dit en de volgende nummers zijn artikkelenreeks over Indië en Nederland (1) met eene beschouwing over den strijd tusschen de "oude" en de "jonge" partij, de conservatieven en vooruitstrevenden, in de Nederlandsche Tweede Kamer.

Schr. koestert groote verwachtingen van het feit, dat die strijd niet is afgeloopen zooals minister Idenburg en diens vrienden, de conservatieven en reactionnairen, het wel gewenscht hadden. Omdat die volksvertegenwoordiging meer vooruitstrevende dan conservatieve leden bevat. Ook buiten de Kamer, merkt schr. uit de telegrammen op, is er een zeer sterke beweging onder alle vooruitstrevende partijen gaande, nog niet gesproken van de actie der revolutionnairen. In het weekblad "Het Leven" werd (schr. vertaalt het betrekkelijke stuk) reeds vóór de benoeming van het tegenwoordige ministerie betoogd, dat de ministers moesten worden gekozen door het volk en niet aangesteld door de Kroon.

Maar - meent schr. - de verhouding tusschen Regeering en Volksvertegenwoordiging in Nederland gaan ons eigenlijk niets aan; doel van schr.'s artikelen is niet - zegt hij - de een of andere partij iets te vragen, maar zijn oordeel uit te spreken voor het eigen ras, voor het Indische volk, in de hoop daarmede richting te kunnen geven aan de tegenwoordige volksactie.

Geschieden of verbonden. H.A.S. begint dit met het geven van zijn meening over de vraag: zullen Indië en Nederland gescheiden worden of wel vereenigd blijven ?

Twee zaken zijn er, waarnaar een overheerscht ras, dat zich bewust wordt van het vernederende dier overheersching, streven zal, 1e.: Onafhankelijkheid, d.i. volkomen vrij zijn in de regeling en de bepaling van het eigen lot en het kiezen van een eigen koers afgescheiden van het overheerschende land; 2e. zelfstandigheid, d.i. vrijheid van handelen in binnenlandsche aangelegenheden, maar zonder alsnog gescheiden te zijn van het souvereine land.

Voorbeelden van het eerste streven hebben gegeven: de Nederlanders in hun opstand tegen Spanje in 1572, gevolgd door de afzwering van de Spaansche souvereiniteit in 1581; voorts Amerika, in den oorlog voor de onafhankelijkheid tegen Engeland, van 1775-1782 Transvaal in 1880; Ierland, dat zich kortgeleden tot een onafhankelijke republiek heeft uitgeroepen, los van Engeland, enz. enz.

Australië, Canada, Zuid-Afrika, de Filippijnen echter, geven een voorbeeld van het tweede.

De koloniën zoeken zich los te maken van den overheerschenden staat, zoodra zij zich sterk gevoelen om op een lijn te staan met dien staat, welks regeering echter niets voelt voor zoo'n gelijkheid. Dit zal leiden tot geschillen, het belang van den een komt in botsing met dat van den ander. En indien de souverein over niet genoeg macht beschikt, terwijl de geschillen blijven bestaan, moet het tenslotte tot een breuk komen.

Maar meestal wordt die onafhankelijkheid niet dadelijk verkregen. Door de langdurige vereeniging is men aan dien toestand gewoon geraakt en tijdens die lange vereeniging zijn verschillende aangelegenheden beider landen zoozeer van elkaar afhankelijk geworden, dat de banden moeilijk te verbreken zijn. In dit geval zal het moederland dus niet gauw zijn kolonie loslaten, maar zoo

---

(1) Zie I.P.O. No 15/1919 - Mal.Jav.Bl. blz.11.

---

mogelijk trachten den band nog hechter te maken zoo lang als het nog sterk genoeg is om zijn hoogere positie te handhaven.

Voor de kolonie zelf is het een plicht, te streven naar onafhankelijkheid, daar deze het kentekken is van vooruitgang van het ras. Maar als dit niet bepaald noodzakelijk is, zou het veel beter zijn voor de kolonie, om tot onafhankelijkheid te geraken via den veiligen weg van de zelfstandigheid.

Hoe staat het tusschen ons en Nederland ? vraagt schr. Als hij nagaat, hoe slecht de Indische belangen behartigd worden door Nederlanders in Nederland, hoe alles berekend is op een bevoordeeling van Nederland en de Nederlanders, dan is hij voor een absolute scheiding.

Maar er zijn andere zaken, die een plotselinge algeheele afscheiding onmogelijk maken. In de honderden jaren van overheerscht zijn, is het Indische volk op den maatschappelijken ladder gedaald. Als nu Indië plotseling onafhankelijk werd, zou het zich niet dadelijk als gelijkwaardig aan de andere vrije staten kunnen doen gelden. Zonder de hulp van het moederland zou het geen betrekkingen met het buitenland kunnen aanknoopen. Die moeilijkheden zouden niet ontstaan, indien Indië als zelfstandige staat verbonden bleef aan Nederland.

Een andere band, welke Indië nog aan Nederland bindt, is, dat onder de Nederlandsche overheerschingIndië één is geworden, instede van verdeeld in honderden met elkaar voortdurend overhoop liggende rijkjes. Schr. wil alle bedrieglerij en willekeur der Hollanders ten opzichte der vroegere vorsten niet goedpraten, maar erkennen, dat er thans eenheid is, van rechtspleging en van onderwijs, waardoor de Indische volksbeweging krachtiger wordt gemaakt.

Evenwel vindt schr., dat nog niet genoeg gedaan is voor de één-wording van Indië. Hij concludeert, dat het nog noodig is dat Indië aan Nederland verbonden blijft, om de volgende redenen:

1. Aan Indië moet zoo spoedig mogelijk de weg worden geopend voor het aanknoopen van rechtstreeksche handelsbetrekkingen met het buitenland; Indië moet een eigen wereldmarkt hebben.

2. Indië moet zoo spoedig mogelijk een volksvertegenwoordiging krijgen, en een democratisch bestuur voor elk landsdeel dat op grond van dezelfde zeden en gewoonten en economische gesteldheid een eenheid behoort te vormen. Deze volksvertegenwoordiging zal spoedig de eenheid tusschen alle Indische rassen tot stand brengen.

3. Het onderwijs in Indië moet snel vervolmaakt worden en geregeld in overeenstemming met de belangen van Indië zelf, vanaf het laagste tot het hoogste onderwijs.

Maar - zegt schr. - zoo goed als het voor Indië noodig is, om de vereeniging met Nederland te handhaven, even zoo is het voor de Nederlanders van groot belang, dat de band blijft bestaan, welke voor hen een levensbehoefte is geworden.

Onder het hoofdje: "Vereeniging zonder gebonden te zijn, een scheiding zonder verbreking der banden", betoogt schr. verder, dat één ding vast staat: dat de binnenlandsche aangelegenheden van Indië in Indië zelf moeten geregeld worden en in handen gesteld van een Indische Volksvertegenwoordiging, gekozen door en uit het Indische volk. Tegen dit recht der Indiërs heeft niemand meer wat aan te merken.

Maar hier en daar hoort men de opmerking, dat, hoe goed dat recht ook zij, Indië nog niet rijp is voor een parlement.

En aan deze vraag: het rijp of nog niet rijp zijn, wijt schr. nog een lang betoog, met als slotsom, dat de Indiërs wel degelijk rijp zijn voor het zelf besturen der Indische aangelegenheden. (wordt vervolgd).

MALEISCH OP DE A.M.S. In aansluiting met het in de Neratja van 24 Maart gemelde over Maleisch als leervak in den onderbouw van de Alg. Middelbare School(1) deelt het blad thans mede, dat die taal, ofschoon facultatief, in het leerplan voor den onderbouw is opgenomen.

De red. vindt het niet meer dan natuurlijk, daar de bedoeling toch is geweest, een werkelijk Indische school te stichten.

PANDHUISDIENST.
Raden van onderzoek.

Mededeeling wordt gedaan van de instelling, per 1 Mei a.s., van Raden van Onderzoek v.d. Pandhuisdienst, waarvan wordt verwacht, dat deze ook een onderzoek zullen instellen naar zaken welke reeds gebeurd zijn en met de beslissingen waaromtrent de lagere ambtenaren zich niet kunnen verëenigen.

GEWAPENDE POLITIE.
Willekeurig optreden (?)

Uitvoerig wordt beschreven hoe een eerzame "twidi" (Tweede wijkmeester) uit Batavia door gewapende politiedienaren te Kedoonggedeh is mishandeld geworden, - om een kip.

Genoemde twidi stond volgens berichtgever met een kennis bij de halte Kedoonggedeh te onderhandelen over een kip, die hij van z'n zwager gekregen had en dus niet verkoopen wilde. De kennis bood hem een badik (dolk) als ruil aan en net toen heer twidi het mes in z'n handen hield om het te bekijken, kwam er een "marsosa" op hem af, die vroeg, waar hij de kip vandaan had. De ondervraagde antwoordde blijkbaar zeer ten ongenoegen van den agent, met de vraag: "of er soms kippen gestolen waren", waarop de agent weg ging om kort daarop met twee kornuiten, welgewapend, terug te komen. De kippeneigenaar werd gegrepen door de drie "bewaardors der rust en orde" en mishandeld. Voor den "djoeragan polisi" van Kedoonggedeh verklaarde de pradjoerit-commandant, dat de twidi aldus werd aangevallen, omdat hij hem (met het mes) gedreigd had. Maar hij kon geen andere getuigen aanwijzen.

De red. verklaart, zich in een moeilijke positie te bevinden. Haar ambt brengt mede, dat zij de politie, de bewaakster der rust en veiligheid, hoog houdt, het publiek aanspoort, zich aan de politiebevelen te onderwerpen. Maar die politie wordt gerecruteerd uit lieden, in wie de groote massa onmogelijk vertrouwen kan stellen, daar de slechte bezoldiging en verzorging redenen zijn, dat er zich geen behoorlijke personen voor aanmelden. Het meerendeel bestaat dus uit gewetenlooze boeaja's, al dragen zij de kleeding en de wapenen van "bewakers" der openbare veiligheid.

Van 15 April 1919 No.74.

PROTEST VAN HET INDISCHE VOLK.
Amendement Dwidjosewojo.

Mededeeling wordt gedaan van het zenden, namens vele volksverëenigingen in Indië, van een telegrafisch rekest aan het Eerste Kamer-lid Van Kol, waarin gewezen wordt op de ontstemming veroorzaakt door 's Ministers verwerping van het amendement-Dwidjosewojo, en het voorstel wordt gedaan, bij niet aanneming van bedoeld amendement, de geheele begrooting maar te verwerpen en te vervangen door eene van den Minister van Koloniën zelf, opdat er geen afgunst ontsta tusschen de verschillende volksgroepen in Indië.

---

(1) I.P.O. No.13/1919 - Mal.Jav.Bl. blz.1.

In het volgende nummer wordt mededeeld, dat ook door een te Serang door de afd. P.G.H.B. aldaar gehouden openbare vergadering afkeuring werd uitgesproken over de verwerping van het amendement en dat aan het Hoofdbestuur volle machtiging werd gegeven om met kracht daartegen op te komen.

Van 16 April 1919 No.75.

EEN VERBETERHUIS. Jogja.

Naar het blad vernoemt hebben de Inlandsche grooten in Jogja het plan opgevat tot de oprichting aldaar van een particulier verbeterhuis voor Inlanders, onder beheer van K.Pangeran Notoprodjo.

EEN INDISCHE HOOGESCHOOL.

Met instemming wordt overgenomen het slot van een in het Vrijzinnig Weekblad verschenen artikel over de Indische Hoogeschool, in verband met de door Dr.Rivai en Dr.Sitsen gegeven beschouwingen daaromtrent.

Het Vrijz. Weekbl. hoopte, dat die school in 1920 reeds zou worden opgericht.

Amen ! zegt de Ner.-red. De Nederlanders, die liefde toonen aan en het goede willen voor de Indische landszonen, moeten geëerd en bemind worden; het goede moet door de Inlanders met goed vergolden worden. Maar wie het kwade voorheeft, zal ook kwaad oogsten.

IN MEMORIAM. R.M.A.Soeria Amidjaja.

Een "in memoriam" wordt gewijd aan wijlen Raden Mas Alibasa Soeria Amidjaja, secretaris van het hoofdbestuur van Insulinde, lid van den gemeenteraad en hoofdredacteur van het blad "Sinar Pasoendan", te Semarang.

Schr. (H.A.S.) betreurt in den overledene iemand, die steeds de door ham verworven kennis en ontwikkeling ten dienste had gesteld van zijn volk en zijn vaderland.

Ook de Kaoem Moeda bevat een lang artikel met veel waardeerende over den overledene.

Van 17 April 1919 No.76.

DE INDISCHE BEGROOTING.

Ten behoeve der Inlandsche lezers van Neratja en Oetoesan Hindia wordt vertaald opgenomen het artikel "Begrootingsstukken", door "N.I.V.B.-er" ingezonden in het Bat.Nieuwsblad van 14 April, tweede editie.

DE ONLUSTEN TE BEKASI.

Groot gedrukt de mededeeling, dat twee compagnieën soldaten onder een majoor zijn uitgerukt naar Bekasi, waar door de opgezetenen der particuliere landerijen ongeregeldheden zijn veroorzaakt.

Elders in het blad wordt nader, onder het hoofd: "Geen onlusten !", gemeld, dat er oneenigheid is ontstaan tusschen den landheer en de opgezetenen van Telook Poetjoeng, omdat dezen, in verband met de voedselschaarschte en ook met den slechten toestand der wegen, onwillig waren padi (als tjooké) op te brengen aan den landheer.

Nu schijnt uit het een en ander te zijn opgemaakt, dat de S.I. een aanval op het kongsihuis van zins is, waarom de landheer in zijn angst om militaire hulp heeft gevraagd.

Dezen morgen - zegt het blad - marcheerden de soldaten langs de sawahs waar men met den padisnit bezig was en gelastten den lieden hun tjoeke naar het kongsihuis op te brengen, maar z i j w e i g e r d e n d i t, wetende dat de landheer wel een civiele zaak tegen hen kon beginnen, maar dat niemand de macht had, hen met geweld te dwingen de tjoeke te betalen. De komst der soldaten schijnt geen schrik te hebben verwekt. En als de militairen maar enkel doen wat hun plicht is, vreezen - zegt de Neratja - wij geenszins voor eenig ongeluk.

Aan het bestuur nu, om de oogen open te houden en te waken voor de veiligheid, opdat die niet door de een of andere onbehoorlijke daad verstoord worde. De overheid moet zich niet mengen of partij gaan stellen in het geschil tusschen Landheer en opgezetenen.

In het nummer van Zaterdag 19 April komt de redactie wederom hierop terug. Zij wijst er op, hoe op de particuliere landen nog alles gebeurt volgens de oude adat, al zijn er nog zulke goedluidende voorschriften in het nieuwe reglement op de particuliere landerijen. Op de gouvernementslanden zijn daarom de bestaansvoorwaarden der Inlandsche opgezetenen veel gunstiger. De bevolking op de particuliere landen, dat zich thans daarvan bewust is, dank zij de volksvoormannen, verlangt dezelfde rechten als die op de gouvernementsgronden, daarvandaan de meer en meer gespannen verhouding tusschen landheer en opgezetenen.

Maar - wat het land Tolook Pootjoeng betreft, zijn er andere oorzaken van ontevredenheid, waar het bestuur de aandacht op gevestigd moet houden, en ter illustreering daarvan verleent de red. plaats aan een schrijven van "Kadar", die op de volgende misstanden wijst:

In verband met de voedselschaarschte van een tijdje geleden waren de ingezetenen van Bekasi genoodzaakt padi of rijst te koop te vragen aan den landheer, maar deze wilde ze niet aan de kampong bewoners verkoopen; en toen in de afgeloopen maand de kampongbewoners aan het padisnijden waren, wilden zij op hun beurt de tjoeke niet naar den landheer brengen, maar moest deze ze maar zelf overal ophalen.

Om die reden werden de "werktuigen" van den landheer woedend en toondon zij hunne tanden. Zoo geviel het, dat op een plaats waar vele padisnijders vereenigd waren, "kangdjeng Djoeragan" (hoofdmandoer van het particuliere land) naar hen toe kwam en zich als volgt dreigend uitliet: Al degenen, die hun tjoeke niet naar het kongsihuis brengen, zullen er later van lusten; ik weet dat er een duivel onder jelui schuilt, de eersten, die een lesje zullen ontvangen, zijn: iemand van Pedoeroean en iemand van Bodjon

En juist op Woensdagnacht 2 April l.l. werd in de kampong Tjakoeng Sindanglasih (Bekasi) te ongeveer 11 uur zekere Lotong neergeschoten, de vader van een bestuurslid van den S.I.-kring aldaar; volgens betrouwbare geruchten was deze het, die door de werktuigen van den landheer van opruiïng inzake tjoeke werd verdacht.

De moordaanslag moet volgens getuigenis van de vrouw van den aangevallene gedaan zijn door 2 personen, waarvan de een aan zijn stem herkend is als de mandoer Hali van het particuliere land. De zwaargewonde zelf wees bij onderzoek door den wedana als de schuldigen aan de djoeragan Lobak en de mandoers Minan en Halim. Beide laatsten zouden gehandeld hebben op last van den eersten.

Schr. vindt het vreemd, dat op 5 April d.a.v. de drie beschuldigden nog op vrije voeten waren. Mandoer Hali was toch door de vrouw van Lotong herkend, djoeragan Lobak had zich vóór het gebeurde in 't openbaar dreigend uitgelaten en van mandoer Minan hadden velen gezien, dat hij twee dagen tevoren met een

revolver gewapend op Lotong loerde. Bovendien had de aangevallene zelf de drie personen genoemd. Dienzelfden avond zou eveneens een schot gelost zijn op twee leden van het S.I.-kringbestuur van Tolook Poetjoeng, gelukkig zonder hen te raken.

Den 4en April kwam een opgewtene van Bekasi zich over het gebeurde beklagen bij den S.I.-voorzitter te Meester Cornelis, Soekirno. Deze verzocht den dag daarop inlichtingen bij den patih van Mr.Cornelis, die er van opschikte en antwoordde dat hem niets gerapporteerd was door den wedana van Bekasi.

Uit het daarop gevolgde telefoongesprek met den laatste toekent Kadar het volgende op:

Patih: Is er werkelijk een moord gepleegd ?
Wedana: .....
Patih: Wat heeft de man op wien geschoten is verklaard ?
Wedana:.....
Patih: Hier is iemand die zegt, dat de geschotene de namen kan noemen dergenen die geschoten hebben.
Wedana: .....
Patih: Djoeragan Lobak.
Nu direct moet ge naar het Stadsverband gaan om den geschotene eene verklaring onder eede af te nemen. Zoo hij bij zijn eerste verklaring blijft, moet ge Djoeragan Lobak onmiddellijk arresteeren.
Wedana: .....
Patih: Goed, nadat ge de zaken te Krandji geregeld hebt, moet ge naar het Stadsverband; Dinsdag zal ik zelf te Bekasi komen om een onderzoek in te stellen.

Den avond na den moordaanslag, vertelt schr. voorts, werd wederom geschoten op een bestuurslid van den S.I.-kring aldaar, Kasim. Gelukkig was het een matte kogel, die hem trof, zoodat hij alleen een blauwe plek op zijn borst van kreeg.

Het moet bevreemding wekken, dat dit geschiet enkel op het kringbestuur en de leden der S.I. gemunt schijnt, merkt schr. op. Willen ze inderdaad alle S.I.-leiders doen verdwijnen ?

Ah ! m.i. zullen er voor elken gedoode 10 anderen in de plaat komen, en voor elken verbannene wel 100 - meent Kadar.

(Ook in de Sinar Hindia komt dit stuk voor. Rapp.)

Nader wordt medegedeeld, dat den 29sten a.s. door den S.I. voorzitter Soekirno van Mr.Cornelis en de bestuursleden Afandi en Kadar op eene audientie bij den Gouverneur-Generaal klachten zullen worden voorgebracht over tjoeke, kompenian en de kwade practijken van de landheeren in Bekasi.

RAMAJANA EN DE WERELDOORLOG. In eene aankondiging van de door het Theosofisch Congres op 20 April te geven wajangvoorstelling wordt de alsdan te vertoonen geschiedenis van den strijd tusschen Rama en Dasamooko vergeleken met die van den huidigen wereldoorlog. Beide oorlogen hadden ten doel: het schoppen eener nieuwe beschaving.

Van 19 April 1919 No.77.

EEN INDISCH PRIESTER NAAR JAVA. Melding wordt gemaakt van het aanstaande bezoek van een Indisch priester, Jinarajadasa, die op verschillende plaatsen in Java lezingen zal houden.

Voor degenen, die begeerig zijn naar de kennis van vooruitgang en beschaving, is de komst van dezen priester een waar geluk meent het blad.

PARTICULIERE H.I.S. Bandoeng.

In het Bat.Nieuwsblad las de red., dat te Bandoeng eene vereeniging voor volksonderwijs is opgericht, onder voorzitterschap van dokter Roem en dat het in de bedoeling ligt, zoo spoedig mogelijk, liefst na de poeasamaand, een particuliere H.I.S. te openen.

(Het Bat.Nbl. zet er: "particuliere H.B.S." boven, merkt de Ner. op. Laat dit voor onze rasgenooten een wenk zijn).

Een ding vindt de Ner.red. minder prettig: dat van een werk, verricht door Inlanders voor Inlanders, door haar moest vernomen worden uit een blad van vreemdelingen en niet uit een Inlandsch orgaan.

En één ding hoopt zij: dat het Departement van Onderwijs er onaangenaam door getroffen zal zijn, dat in dit geval het particulier initiatief weer vóór is gegaan, en dat spoedig overal waar zulks noodig is, het onderwijs zal worden aangevuld.

K A O E M - M O E D A.

Van 14 April 1919 No.71.

S.I.STOOMVAART MAATSCHAPPIJ.

"A.S.Borneo" zegt, dat men, wanneer de S.I.-leden eendrachtig zijn, best één S.I. Stoomvaart-maatschappij zou kunnen oprichten Stel dat men aandeelen uitschrijft van f.3.- en dat er 3 millioen personen zijn, die ieder een aandeel koopen, dan zou men een kapitaal krijgen van f.9.000.000.- En wanneer de zaak eenmaal marcheert en het blijkt, dat zij goed rendeert, dan zouden de aandeelen gemakkelijk in waarde kunnen stijgen. Het kapitaal zou dan allicht tot 90 millioen kunnen worden opgevoerd.

De voorzitter van de Centrale S.I. behoort als directeur op te treden en de commissarissen zullen moeten worden gekozen uit personen van de verschillende bevolkingsgroepen.

Na te hebben uitgelegd, welk nut de maatschappij zou kunnen opleveren, stelt schrijver het bestuur van de C.S.I. voor om de verschillende local S.I. te verzoeken, algemeene vergaderingen te houden ter bespreking der kwestie, terwijl hij het wenschelijk acht dat elke vergadering door een lid van het C.S.I. bestuur wordt geleid.

ANONIEME BRIEVEN tegen de K.M.

Kook heeft het in zijn Iseng-Iseng over een anoniemen brief, dien de redactie van den Kaoem Moeda ontving, waarin deze van partijdigheid wordt beschuldigd, omdat zij niets heeft bericht van het geval, dat de loerah van Salammoenggal en een Inlander van die desa een sirih-verkooper met name Idjidji hebben mishandeld, zulks dewijl die loerah en zijn helper beiden leden zijn van de S.I. Verder staat er in dien brief, dat Tjokroaminoto heen en weer trekt alleen om zichzelf te bevoordeelen.

Kook vraagt, waarom, indien werkelijk eene mishandeling heeft plaats gehad als door den anoniemen schrijver beweerd, deze de zaak niet openlijk voorbrengt, want de K.M. heeft er niets van vernomen, zoodat zij er ook niets over schrijven kan.

UIT DE ONDERWIJZERSWERELD. Oprichting hulponderwijzers bond. Bandoeng.

Op eene den 6den dezer te Bandoeng gehouden vergadering van hulponderwijzers in die afdeeling, is besloten tot de oprichting van een hulponderwijzersbond. Verder werd, in verband met de verwerping van het amendement Dwidjosewojo door den Minister van Kolonien, eene

motie aangenomen, waarbij daarover de teleurstelling der vergadering wordt uitgesproken en besloten om deze motie aan den G.G. aan te bieden.

P.G.H.B. Tjiamis. --- De afdeeling Tjiamis van den P.G.H.B. heeft den 6den dezer eene vergadering gehouden, waarbij besloten werd de bovoegde autoriteit het volgende te verzoeken:

1. oprichting van cursussen ter opleiding van hulponderwijzers voor het eindexamen van een normaalschool, en dan afschaffing van de normaalcursussen;
2. afschaffing van het vak "zingen" op de H.I. scholen en vervanging daarvan door een meer nuttig vak;
3. meerdere behartiging ten aanzien der schoolbehoeften van de 2e. klasse scholen, opdat er niet een te groot onderscheid bestaat tusschen die scholen en de H.I.S.;
4. de Mauloed-vacantie voor geheel N.I. op den 8sten dier maand te doen aanvangen;
5. de kweekelingen dadelijk op hun maximum tractement aan te stellen, omdat haast geen enkel van hen op een verhooging rekent, doch allen de hulponderwijzers-acte trachten te behalen;
6. de onderwijzers, die naar een anderen tak van dienst overgaan, bij terugkeer in hun corps, hun diensttijd in eene andere betrekking te doen meetellen voor periodieke verhoogingen;
7. de hoogere kweekscholen voor Inlandsche onderwijzers, die nog zullen komen, op grooto plaatsen op te richten, opdat de leerlingen omgang kunnen hebben met leerlingen van andere hoogere scholen. Bij de B. bespreking van de oprichting van den Kweekschoolbond, bleek dat behalve de hulponderwijzers, ook vele van een kweekschool afkomstige onderwijzers dien bond afkeurden.

Men vond het beter, dat de P.G.H.B. zoo krachtig mogelijk wordt gemaakt.

Van 15 April 1919 No.72.

COÖPERATIEVE VEREENIGINGEN. Bandoeng. ----- De redactie constateert, dat er thans te Bandoeng reeds verschillende Inlandsche coöperatieve vereenigingen bestaan, als daar zijn: de producten coöperatieve vereeniging Baedi Pascondan; de coöperatieve bankvereeniging Samidjaja; de coöperatieve bankvereeniging Himpoenan Soedara; de vennootschap Goena Perniagaan; de verbruiks-cooperatieve vereeniging Kaoem Moeda.

Ook de S.I. is voornemens eene coöperatieve vereeniging op te richten, hoofdzakelijk om de leden bij het geven van feesten e.d. aan het noodige meubilair, servies enz. te helpen.

INL. VAKVERENIGINGEN. Gewestelijke raad en werken. Bandoeng. ---- Te Bandoeng is den 6den dezer opgericht eene vereeniging van het personeel van den Gewestelijken raad en de gewestelijke werken der Preanger Regentschappen.

INLANDSCHE BEGRAAFPLAATSEN. Willekeurige beschikking. Padalarang. Bandoeng. ---- Pooradisastra, halte-chef van Tjilodook, beklaagt zich erover, dat men over een begraafplaats te Tjoeroog-agoeng (Padalarang) heeft beschikt om daarop te bouwen, zonder dat hij, als vader van een aldaar begraven kind, daarin wordt gekend. Hij vraagt aan de redactie of hij tegen een dergelijken willekeur zou kunnen opkomen en tot welke autoriteit hij zich dan heeft te wenden.

MOHAMMEDAANSCHE GODSDIENST-VEREENIGING.

Verdeeld over eenige nummers, wordt opgenomen een rede van D.K.Ardiwinata, gehouden op de S.I.-vergadering te Bandoeng van 6 April j.l., waarin wordt betoogd, dat de Mohammedanen te Bandoeng zich weinig om hun geloof bekommeren, terwijl de Christenen daarentegen al het mogelijke doen om den Christelijken godsdienst te verbreiden. In verband hiermede doet hij het voorstel om eene Mohammedaansche godsdienstvereeniging op te richten, met het doel om:

1. scholen op te richten;
2. de volwassenen, mannen zoowel als vrouwen, in de kmapongs godsdienst-onderwijs te geven;
3. in de kampongs bijeenkomsten te houden en "kitabs" voor te lezen;
4. in societeiten en andere bijeenkomst-plaatsen voordrachten en lezingen over den godsdienst te houden;
5. in het Soendaneesch geschreven kitabs te verspreiden;
6. een tijdschrift uit te geven;
7. op te wekken tot het vervullen van de geloofsvoorschriften, het verrichten van goede daden, het betrachten van rassenliefde en eensgezindheid tusschen Mohammedanen onderling.

Het bestuur der vereeniging behoort te bestaan uit "oelama's" of gegoede personen; de penningmeester vooral behoort een geschikt en gegoed persoon te zijn. Aan de vereeniging zou de naam "Thoifatoeddinijah" kunnen worden gegeven.

Verder moet het bestuur worden onderverdeeld in:

1. een commissie van toezicht;
2. een uitvoerend bestuur;
3. moealims;

De moealims staan onder een "moefti" en worden door den Regent van eene acte van aanstelling voorzien.

De vereeniging mag zich niet begeven op politiek of economisch gebied. Wij behoeven niet te vreezen om ons geloof te bevorderen, zei sprekar ten leste, want de regeering geeft iedereen vrijheid ten aanzien van het belijden van het geloof, mits men zich maar aan haar wetten houdt.

S.I.-FEEST. Bandjaran. Bandoeng.

De S.I.-kring Bandjaran (Bandoeng) heeft den 15den dezer feest gevierd, ter herdenking van de volgende feiten:

a. de S.I.loembeeng heeft binnen den tijd van 6 maanden + 200 pikols padi opgeslagen;
b. de vereeniging heeft binnen genoemd tijdvak ruim f.2000.- aan spaarpenningen ontvangen;
c. de leden gaan zoowel op handels- als op landbouw-gebied goed vooruit.

R.Soemaatmadja, secretaris van de S.I. te Bandoeng, hield daarbij eene toespraak en spoorde den kring Bandjaran o.m. aan, om elders voorbeelden te zoeken op cooperatief gebied in het belang der vereeniging.

PERSDELICT. S.Goenawan. Bandoeng.

Uit het Indisch Tijdschrift van het Recht wordt overgenomen een door den Raad van Justitie te Batavia bekrachtigd vonnis van den Landraad te Bandoeng, inzake S.Goenawan, die naar aanleiding van zijn artikel in de Kaoem-Moeda van 18 Juli 1918 onder het hoofd "Kromo op apengapen" beschuldigd werd van haat zaaien tusschen de verschillende bevolkingsgroepen, bij welk vonnis wordt verklaard, dat het door verdachte gepleegde feit, noch als misdrijf, noch als overtreding is aan te merken.

S.I. SOEKABOEMI. Bestuursmitatie.

Op den 13den April j.l. door de S.I. te Soekaboemi gehouden vergadering, is het oude bestuur dier vereeniging volgens de statuten afgetreden en een nieuw bestuur gekozen. Als president treedt nu op R.Soemitra.

DESAHOOFDEN. Kwade practijken. Lolos (Garoet).

Ook H.S. beklaagt zich over de kwade praktijken van eenige desahoofden in het district Lolos (Garoet), in het bijzonder over den loerah van Kadoengora, die volgens hem de bevolking uitzuigt.(1)

LANDRENTE-BEAMTEN. Overplaatsingen.

Naar aanleiding van een bericht dat het kantoor voor de Landrente, dat pas ongeveer een jaar geleden van Bandoeng naar Tasikmalaja was overgeplaatst, spoedig weder naar Garoet zal moeten verhuizen, zet Eqeuro de verschillende nadeelen uiteen, welke het personeel tengevolge van kort op elkander volgende overplaatsingen ondervindt. Hij doet een beroep op de bevoegde autoriteit, om eene zoodanige wijziging aan te brengen in het ruim 15 jaren oude reisreglement voor het landrente-personeel, dat men bij overplaatsingen eene behoorlijke schadeloosstelling krijgt.

S I N A R - H I N D I A.

Van 14 April 1919 No.73.

REDACTIONEEL BERICHT. De redactie maakt bekend, dat in verband met verschillende berichten, die de inlandsche beweging in de war brengen en overwegende, dat de vijanden dier beweging steeds klaar staan om haar te benadeelen zij het noodig acht om A.B. Soegitho als verantwoordelijk medewerker van de Sinar Hindia af te voeren.

DE HEBZUCHT DER KAPITALISTEN. Een artikel van Tjobloko, waarin hij het land der Inca's (Paraguay) in Amerika ten voorbeeld stelt aan de hebzucht der Europeesche kapitalisten. Dat land, vroeger een vrij land, staat thans onder Europeesche overheersching, tengevolge van de bedriegerijen der kapitalisten, zegt schrijver.

In Europa, werd dikwijls oorlog gevoerd ter verkrijging van meerdere macht. Nederland heeft 80 jaren lang tegen Spanje gestreden voor zijn vrijheid.

De laatste groote Europeesche oorlog is ook alleen het gevolg van de hebzucht der kapitalisten.

Men heeft in Europa verschillende politieke vereenigingen, ten doel hebbende eene toestand te scheppen zooals vroeger in het land der Inca's, toen het nog vrij was. Die politieke vereenigingen hebben ook hier hun vertakkingen. Aanvankelijk waren de Europeanen het kapitalistische beginsel toegedaan, doch later gingen men over tot het imperialisme. Het is daarom, dat de kapitalisten tegen politieke vereenigingen zijn en voornamelijk tegen de S.I.

Het volk van Indië dient hetgeen in het land der Inca's is voorgevallen als voorbeeld te nemen en er voor te zorgen dat verandering worden aangebracht in aangelegenheden, waarmede wij ons niet kunnen vereenigen.

---

(1) Zie I.P.O. No.15/1919 - Mal.Jav.Bl. blz.13.

MOHAMMEDAANSCH GODSDIENST-ONDERWIJS op de Inlandsche scholen.

Sdk.Sosrosoebroto betoogt de wenschelijkheid om aan de leerlingen van de H.I. en 2e.klasse scholen Mohammedaansch godsdienst-onderwijs te geven en wel des Vrijdags van af 11½ uur.

Hij doet een beroep op de S.I. en de P.G.H.B. om zulks der Regeering voor te stellen.

In No.75 wordt opgenomen een brief van het bestuur der S.I. te Salatiga aan den Directeur van Onderwijs houdende verzoek om vergunning te verleenen, op alle inlandsche scholen in genoemde afdeeling, minstens 2 uren in de week Mohammedaansch godsdienstonderwijs te geven, zullende de daarvoor noodige onderwijzers door de S.I. worden ter beschikking gesteld.

PADI-GADOE-AANPLANT. Salatiga.

Opgenomen wordt een brief van het bestuur van de S.I. te Salatiga aan den assistent-resident aldaar, houdende onder opgave der redenen het verzoek, om vergunning tot het planten van padi gadoe en om de daarvoor in aanmerking komende velden van voldoende water te voorzien.

REGENTSCHAPSRADEN.

Opgenomen wordt een uitvoerig verslag van de den 6den Maart 1919 ten kantore van de S.I. te Cheribon gehouden bijeenkomst ter bespreking van de instelling van een regentschapsraad te Cheribon.

MASDJIDS MISSTANDEN. Asemlegi (Djoewana).

Mhd. Dohiri wijst op den treurigen toestand waarin zich de mesdjid te Asemlegi (Djoewana) en bijgebouwen bevinden. Hij dringt aan op spoedige vernieuwing van een en ander.

S.C.S.

P.H. Djono klaagt zich over het feit, dat een inlandsche vrouw te Sragi met f.5.- werd beboet, omdat zij een atappen huis heeft staan op een afstand van 11 M. van de baan der S.C.S.

Schrijver vraagt waarom de S.C.S. dan niet de gronden aan beide zijden van de baan opkoopt, opdat men geen huizen bouwt binnen den bepaalden afstand van 25 meters.

TOEBANSCHE TOESTANDEN.

"Toeban" constateert, dat er in Toeban nog menschen zijn met Modjopaitsche ideeen. Gelukkig, zegt hij, dat die plaats in 1920 een spoorverbinding zal krijgen, zoodat er vele voormannen der jonge partij zullen kunnen komen om in het een en ander verandering te brengen.

De kapitalisten moeten er niet aan denken om de in Toeban aanwezige suikerfabriek uit te breiden, want de bevolking zal zelfs de reeds verhuurde gronden terugvorderen.

S.I.-RUBRIEK.

De redactie deelt mee, dat S.I.-aangelegenheden voortaan onder een S.I.-rubriek zullen worden behandeld.

Van 15 April 1919 No.74.

INLANDSCHE AMBTENAREN EN ZELFBESTUUR.

In een uitvoerig artikel betoogt H.S. dat de inlandsche ambtenaren niet begrijpen, dat de inlandsche beweging niet ten doel heeft een eigen regeering in te stellen, doch dat zij streven naar zelfbestuur, zelfbeschikkingsrecht enz., in dien zin, dat het lot van de inlandsche bevolking wordt verbeterd en zij medezeggingschap heeft in het bestuur, evenals het volk in Nederland.

Daar de Inlandsche ambtenaren ingeval van bereiking van het doel, geenerlei schade zullen ondervinden, gaat het dus niet aan, dat zij die beweging tegenwerken, doch dienen zij integendeel met het volk samen te gaan.

VOEDSELSCHAARSCHTE.

Soemargo heeft het over de ellende van het volk ten gevolge van de voedselschaarschte en zegt, dat er zelfs menschen zijn, die hun huizen bij gedeelten verkoopen, eerst de dakpannen, vervolgens het geraamte enz. alleen maar om van de opbrengst eten te kunnen koopen.

Schrijver doet een beroep op de regeering om het arme volk te helpen, want op haar rust daartoe de plicht. Maar weigert zij zulks....dan zal het volk zichzelf een middel verschaffen.

De regeering behoort eene harer waardige positie in te nemen en te bedenken, dat niet alle Inlanders het kwade willen.

DESALOEMBOENGS.
Waar blijven de winsten ?

Opgenomen wordt een brief van het bestuur van de S.I. te Salatiga aan den Adviseur voor het Volkscredietwezen te Batavia, houdende verzoek om inlichtingen ten aanzien van de winsten door de desaloemboengs gemaakt, aangezien aan belanghebbenden niets daarvan wordt bekend gemaakt.

S.I.CONFERENTIE.
Semarang.

Den 12den en 13den April j.l. is te Semarang eene conferentie gehouden van de verschillende S.I.'s in het Noordelijk deel van Midden Java. Blijkens het daarvan opgemaakt verslag, in dit en het volgende nummer opgenomen, zijn daarbij de volgende resolutie's aangenomen:

1. Overwegende, dat het bestaan van het volk hoe langer hoe moeilijker wordt door het optreden der kapitalisten en omdat het duidelijk blijkt, dat de regeering dat optreden nog niet kan belemmeren, enz., is de conferentie van oordeel, dat thans de tijd gekomen is, om voor zichzelf door eigen kracht te zorgen en wel door het opsteken (mengaoet):
   a. van de landbouwers om geen gronden aan fabrieken te verhuren;
   b. van het volk om zelf voedingsmiddelen op te schuren en ze niet aan andere rassen of aan de regeering en de kapitalisten te verkoopen;
   c. van het volk om den handel uit de handen van andere rassen te ontworstelen en dien zelf te drijven;
   d. tot het oprichten van verschillende cooperatieve vereenigingen;
   e. tot het verderen van meerder loon en korter werktijd voor de arbeiders;
   f. tot het oprichten van verschillende vakbonden in het belang van het bovenstaande en tot steun van reeds bestaande vakbonden;
   g. tot andere daden, welke de Inlandsche beweging krachtiger kunnen maken om zich zelf te helpen.

Overwegende, dat, aangezien rekesten en verzoeken aan de regeering meerendeels zonder resultaat bleven, zulks als reden wordt aangenomen om het volk op te sticken zich zelf te helpen en dat om moordere aanleiding tot opstoken te kunnen hebben, de conferentie aanneemt om zich telkens met verzoeken tot de regeering of hare organen te wenden, terwijl die verzoeken in de Sinar Hindia zullen worden gepubliceerd.

Verklaart, dat de naam "pengasoet" (opstoker) als een eerenaam wordt beschouwd.

2. Overwegende, dat de huidige regeering nog steeds de wenschen van het volk niet kan vervullen, zulks omdat de Indische regeering niet is eene regeering van het Indische volk.

Wetende, dat de verschillende bewegingen in Europa en vooral die in Nederland, gericht zijn op het vrij maken van koloniën als Indië en dat die bewegingen vooral uitgaan van de revolutionaire socialisten.

Verklaart, slechts vertrouwen te stellen in de revolutionaire socialisten en spreekt de hoop uit, dat zij zoo spoedig mogelijk het bestuur in Nederland in handen krijgen, opdat Indië spoedig wordt losgelaten en zelfbestuur krijgt.

Van 16 April 1919 No.75.

DE WERELD DRAAIT.

Onder nevenstaand hoofd schrijft Chamidin een artikel, waarin hij betoogt dat de tijden telkens veranderen. Vroeger, in den Hindoetijd, werden de menschen hier verdeeld in 4 groepen, namelijk: de satrijas, de brachmana's, de wasija's en de soedra's. De soedra's waren de laagsten en er het slechtst aan toe.

In dien toestand kwam later verandering na de komst der Arabieren, die hier den Islam predikten.

Thans kan de bevolking van Indië in drie groepen worden verdeeld: de kapitalisten, de aanzienlijken en het gewone volk. In den tegenwoordigen tijd worden menschen, die de geldmannen weten te bevoordeelen, d.w.z. "zij die hun tong kunnen verlengen", hooggestaande menschen genoemd. Daarentegen wordt de kleine man, die voor zijn rechten opkomt en daardoor den kapitalisten benadeelt, op allerlei manieren tegengewerkt.

Daarom rijst bij schrijver dikwijls de vraag: Zou onze inlandige regeering hetzelfde beginsel zijn toegedaan als de Hindoe's?

Vervolgens herinnert hij aan de veroordeeling van Daendels, die een echte Javaansche satrija kan worden genoemd, wegens het opkomen voor zijn verdrukte landgenooten. Verder laakt hij het, dat de wetten niet behoorlijk aan het volk worden bekend gemaakt en dat ze zoodanig zijn gesteld, dat zelfs rechtskundigen dikwijls in de uitlegging er van van meening verschillen.

INLANDSCHE SCHOLEN.
Toeban.

Men heeft te Toeban een 1e.klasse en een 2e.klasse Inlandsche school, zegt Sastroamidjojo. De 1e.klasse school is overvol, het aantal leerlingen van de 2e.klasse school daarentegen gaat hoe langer hoe meer achteruit.

Schrijver doet daarom het voorstel om te bepalen, dat de 1e. klasse school alleen open staat voor leerlingen, wier ouders in de buurt dier school wonen en voor hen die de 2e.klasse school hebben doorloopen.

MASDJID-GELDEN.
Verdwenen?
Semarang.

Soeradi bewoert bij geruchte vernomen te hebben, dat te Semarang masdjidgelden zijn verdwenen, namelijk de gelden voor weezen bestemd.

Hij belooft verdere inlichtingen over deze kwestie te zullen inwinnen.

Van 17 April 1919 No.76.

ZICH ZELF HELPEN. Een artikel in dichtmaat van "Gedanganer", houdende in verband met den voedselnood, waarin, zooals hij beweert, niemand Kromo te hulp komt, den raad, om zich zelf te helpen door zich krachtig te verzetten tegen het onbehoorlijk optreden van de "Sama"-partij, zonder vrees tot in den dood.

EUROPEAAN EN INLANDER. Onderscheid. "Anak Hindia Sedjati" betoogt de onbillijkheid van het maken van onderscheid tusschen Europeaan en Inlander, zoowel ten aanzien van het opleggen van straf als van belasting.

Hij constateert dat dat onderscheid niet alleen door de regeering, maar ook door de kapitalisten wordt gemaakt.

In een naschrift teekent de redactie o.m. aan, dat zij begrijpt, dat de regeering steeds als vertegenwoordiger der kapitalisten optreedt (dus niet van het volk), zoodat overal ongerechtigheden plaats vinden, welke eigenlijk niet door het volk gewild zijn. Het onderscheid tusschen het volk en de vreemdelingen wordt door de kapitalistische regeering niet kleiner, doch eerder grooter gemaakt, door de bepaling, dat Inlandsche journalisten voor den Landraad hebben terecht te staan. Dit is onbegrijpelijk voor een land, dat volgens democratische beginselen wordt geregeerd, maar het kan alleen voorkomen in een land bestuurd door oolevaars.

RIJST ALS WERKLOON. In een artikel, waarin o.m. gezegd wordt, dat er aanwijzingen bestaan, dat de regeering het volk "beschermen" wil, maar dat de kapitalisten haar tegenwerken, geeft Sjarief den fabrieksarbeiders den raad, om in geval de voedselnood mocht toenemen, rijst als loon van de fabrieken te vorderen.

VEECASTRATIE. Salatiga. Opgenomen wordt een brief van het bestuur der S.I. te Salatiga aan den Hoofdinspecteur van den Burgerlijken Veeartsenijkundigen dienst, houdende verzoek om intrekking van de bepaling tot veecastratie in de afdeeling Salatiga.

S.I.COÖPERATIËN. Adam geeft de S.I. in overweging om hare leden op te wekken tot het oprichten van coöperatieve vereenigingen, voor elk vak of groep afzonderlijk, zoodat men dus krijgt: handels-coöperatiën, landbouw-coöperatiën enz., terwijl de S.I. de algemeene leiding daarvan heeft.

BESCHIKBAARSTELLING VAN GRONDEN door het boschwezen. B.T.Soemarija zegt vernomen te hebben, dat elke houtvesterij ongeveer 250 H.A. grond ter beschikking van de bevolking zal stellen. Is dit bericht juist, dan geeft hij der

bevolking den raad, om niets van die gronden braak te laten liggen, opdat de suikerfabrieken niet zouden kunnen zeggen, dat de voedselnood aan de bevolking zelf te wijten is. Mochten al die gronden bebouwd zijn en er niettemin toch nog voedselgebrek heerschen, dan kan men der regeering met drang verzoeken om het suikerareaal in te krimpen, zegt hij.

Van 19 April 1919 No.77.

PANDHUISDIENST.
De voorgenomen staking.

P.Dipo verklaart, dat indien het hoofdbestuur van de P.P.P.B. gevolg had gegeven aan het verzoek harer leden, reeds lang eene algemeene staking van het Inlandsch personeel van den pandhuisdienst zou zijn uitgebroken. Dan somt schrijver nog maals de verschillende bezwaren van dat personeel op. Men wil nu nog wachten tot de Volksraad eene beslissing heeft genomen op het amendement Tjokroaminoto. Mocht dit amendement verworpen worden, dan zal stellig tot eene staking worden overgegaan.

Intusschen spoort schrijver de leden van de P.P.P.B. aan om krachtig te protesteeren tegen het n.z.m. onrechtvaardig verleend ontslag aan een beambte van het pandhuis te Lasem, omdat deze zich niet als een slaaf wilde laten behandelen, en aan 8 beambten van het pandhuis te Bandjaran, omdat zij beschuldigd werden goederen op een pandvendutie te hebben gekocht.

NIEUWE SUIKERFABRIEKEN.
Rembang.

In verband met de aanstaande oprichting van een suikerfabriek te Pamotan (Rembang), doet H.H.Str.Hadiwidjojo een beroep op de leiders van de S.I. te Rembang en te Lasem (de S.I. te Pamotan slaat schrijver opzettelijk over, omdat deze n.z.m. bijna ter ziele is), om de bevolking van Pamotan op de hoogte te brengen van de voor- en nadeelen, welke een suikerfabriek voor haa met zich brengt.

De redactie (Sanjoto) teekent hierbij aan, dat niettegenstaande de voedselnood stijgt, de regeering den kapitalisten nog steeds toestaat, om meerdere gronden van den Inlandschen landbouw te onttrekken, zoodat het duidelijk is, dat Zij-of hare organen-niet in eensgezindheid met de bevolking wil leven, waardoor de onveiligheid in de hand wordt gewerkt.

Gezien het lot van het Indische volk, het steeds open houden van Indië voor buitenlandsch kapitaal, de beperking van den invoer van voedingsmiddelen van buiten, het ontbreken van regeeringshulp enz., is het volk tot het besef gekomen, dat het zichzelf helpen moet door het vernielen van rietttuinen, plegen van roof, moord enz.

In 't kort, broeders, volk van Indië,! roept schrijver uit, wij behooren te handelen, het behoeft hier niet te worden gezegd op welke manier, maar wat wij achten dat moet worden gedaan, zal spoedig moeten worden ten uitvoer gebracht om ons zelf te helpen.

Zoodoende zal, gelooven wij, later "de vlag van den werkelijk Indischen staat" worden uitgestoken.

Indië behoort door het volk van Indië zelf te worden geholpen.

WILLEKEURIGE INHECHTENISNEMING ?
Pekalongan.

K.beklaagt zich er over, dat zekere H.Soekri, batikhandelaar te Boewaran (Pekalongan) verdacht van opkoop van gestolen goed, in de gevangenis werd gestopt, niettegenstaande bij eene door den assistent-wedana gedane huiszoeking, niets verdachts werd gevonden.

IRRIGATIEWATER.
Pekalongan.

Opgenomen wordt een brief van het bestuur der S.I. te Pekalongan aan den ingenieur van d irrigatie aldaar, houdende verzoek om verbetering van irrigatiewater ten behoeve van den gadoe-aanplant in het onderdistrict Sragi.

RUBRIEK "DE ONTSTENDER".

Anti S.I.-ers.

"Witting Klopo" zegt in No.73, dat hij plotseling gek was geworden, omdat hij als administrateur van de suikerfabriek te Sragi (Pekalongan) den 8sten April j.l. ten huize van een tuinopzienor te Ponolawang tot zijn mandoer heeft gezegd, dat de onveiligheid komt door het optreden van de S.I. en dat deze vereeniging haar leden in niets kan helpen, terwijl waar zij vele leden telt, de leiders groote automobielen bezitten.

Omdat hij administrateur was, zeide de mandoer er niets tegen en heeft deze hem ook niet den hals afgesneden.

Aangezien in bovenbedoelde uitlating iets zeer slechts steekt laat schrijver het oordeel daarover aan anderen over.

Waterverdeeling.
Sragi ?
Pekalongan.

Dezelfde schrijver wijst op de volgende onbillijkheid:

Den 2den Maart 1919 heeft het S.I.-bestuur zich gewend tot de bevoegde autoriteit om water voor den padi-aanplant der bevolking. Aan dat verzoek is tot heden nog geen gevolg gegeven.

Daarentegen ging men op een den 6den April 1919 door een Europeaan gedaan verzoek om water dadelijk in.

Op stoelen zitten.

"D.Kaoem Moeda" prijst in No.74 den regent van Grobogan, omdat hij bepaald heeft, dat loerah's voortaan bij conferenties op stoelen moeten zitten. Jammer echter, zegt hij, dat de loerah's zelf de stoelen moeten aanschaffen. Als nu ook de "tjariks" op stoelen mogen zitten, dan is de zaak in orde, want ook zij zijn menschen.

De redactie teekent hierbij aan, dat deze kwestie van minder belang is. Noodig is, dat de loerah's voor de belangen van het hun toevertrouwde volk durven op te komen en maar niet op alles ja en amen zeggen.

Pandhuisdienst.

In No.75 constateert Trisoemo, dat er onder het Inlandsch personeel van het pandhuis te Batang nog vele conservatieven zijn die nog niet tot de P.P. P.B. zijn toegetreden. Die lieden zijn likkers, zegt hij.

De praktijken der kapitalisten.

P.H.Djono verklaart, dat niet alleen de suikermannen de bevolking uitzuigen, maar dat ook Chineesche en Europeesche kapitalisten daaraan mede doen, door geld uit te zetten en gronden te huren of te koopen op naam van Inlanders, ja zelfs van desahoofden.

Telegrafeeren op feestdagen.

Goblok beklaagt zich in No.77 over het feit, dat Semaoen den 18den April j.l. een telegram naar Boemiajoe willende verzenden, van een klerk van het telegraafkantoor te Semarang de mededeeling kreeg, dat dat telegram eerst den 22sten zou kunnen worden verzonden.

Schrijver vraagt den chef van het telegraafkantoor om hiernaar een onderzoek in te stellen en eventueel den betrokken klerk op zijn plicht te wijzen.

OETOESAN-HINDIA.

Van 14 April 1919 No.73.

WAARSCHUWING AAN DE LANDBOUWERS.

Voor de derde maal wordt opgenomen de tot de landbouwers gerichte waarschuwing, van T.D., om geen levensmiddelen te verkoopen, aan wie ook. (1)

S. I. VARIA.

Gemeld wordt, dat door ziekte van de echtgenoote en het zoontje van den heer Tjokroaminoto wijzigingen zijn gekomen in het reisplan van den laatste.

In het nummer van 15 April wordt door de red. medegedeeld, dat zij van zeker iemand de waarschuwing ontving, dat het bestuur van den S.I.-kring K e b a l e n gekozen is uit lieden, die nog niet als S.I.-lid ingeschreven stonden.

Het bestuur der locale S.I. Soerabaja wordt hierop attent gemaakt.

Het nummer van 17 April bevat een verslag van de op 11 April gehouden vergaderingen der S.I. P a s o e r o e a n, te Ranggeh, Kraton en Pasoeroean zelf, welke respectievelijk 's morgens, 's middags en 's avonds plaats hadden en bijgewoond werden door 200, 800, en 100 personen.

Spreker was de heer Sosrokardono, instede van den (wegens de ziekte van vrouw en kind) verhinderden C.S.I.-voorzitter. Gesproken werd over de beginselen der S.I. en het nut van een Bond van Arbeiders en Boeren.

De laatste vergadering, welke meerendeels door lieden uit den middenstand werd bezocht, had blijkbaar geen succes. Verslaggever klaagt, dat de toeschouwers nog voordat de rede van den heer Sosrokardono beëindigd was, luid praatten en lachten onder elkaar.

Door den heer Tjokroaminoto werden op 9 en 10 April vergaderingen geleid der S.I. B a n g i l en de bijbehoorende kringen. Aangespoord werd tot een krachtige boeren- en arbeidersactie.

Van de S.I. te Modjokerto werd (volgens een bericht in de O.H van 18 April) de mededeeling ontvangen, dat voor den 20sten April door de S.I. N g a w i een S.I.-Djowo Dipo vergadering is bijeengeroepen.

Als dit bericht waar is - zegt het blad - dan is het jammer dat de S.I. Ngawi niet in de eerste plaats een uitnoodiging heeft gezonden aan het hoofdcomité van Djowo Dipo.

Dit comité zal nu toch een afgevaardigde naar Ngawi zenden, maar enkel om toe te zien, of er werkelijk zoo'n vergadering plaats zal hebben en zoo ja, wat er alzoo verhandeld wordt.

DE PANDHUISDIENST.
Raad van onderzoek.
Nutteloos.

In het bericht over de instelling van een Raad van Onderzoek en Advies bij den pandhuisdienst, dat de O.H. den 12den plaatste, stond o.a. dat de gestrafte ambtenaren hun zaak door genoemden raad konden doen onderzoeken.

De secretaris van het hoofdbestuur van den P.P.P.B., Reksodipoetro, rectificeert dit: Die raad wordt door den dienstchef zelf ingesteld, dus de gestrafte ambtenaren mogen niet eischen, dat hun zaak door dien raad wordt onderzocht.

---

(1) Zie I.P.O. No.15/1919, Mal.Jav.Bl. blz.31.

Indien nu de heer Nittel een rechtvaardig man was, en niet enkel op de hand van de Nederlandsche ambtenaren, dan zou van een dergelijken Raad iets goeds te verwachten zijn, maar omdat de heer Nittel, chef van den pandhuisdienst, niet aldus wil of niet aldus kan handelen, zich persoonlijk een vijand toont van de Inlandsche beambten, daarom heeft die Raad i n ' t g e h e e l g e e n n u t.

In verschillende aangelegenheden, zooals het ontslaan "wegens ongeschiktheid", mag die Raad zich niet mengen, en de vergaderingen van dien Raad zullen geheim, niet openbaar, zijn !

Een aansporing te meer voor den P.P.P.B., om te blijven aandringen op de instelling van een scheidsgerecht in den waren zin van het woord.

3e.PANDHUIS-CONGRES. Bandoeng.

Gepubliceerd wordt - in het nummer van 15 April - het programma van het op 10, 11, 12 en 13 Mei a.s. te houden 3e.pandhuis-congres te Bandoeng.

ZATERDAGAVOND 10 MEI, zal o.a. worden gesproken:

over "A r b e i d e r s - a c t i e", door Semaoen of Sosrokardono;

over de oprichting eener V a k c e n t r a l e voor alle vereenigingen.

De vergadering zal, indien de heer Sosrokardono inleider wordt, onder leiding staan van den heer Tjokroaminoto. Gehoopt wordt op samenwerking van alle vereenigingen van gouvernements- en particuliere beambten.

ZONDAGOCHTEND 11 MEI wordt:

gesproken over "werkstaking", door Sosrokardono;

medegedeeld de uitslag van het r e f e r e n d u m inzake de p a n d h u i s s t a k i n g en de bevindingen van de stakingscommissie, benevens het praeadvies van den heer Tjokroaminoto;

besproken de s c h o r s i n g - c i r c u l a i r e en de willekeur bij den pandhuisdienst, waarna zal worden besloten tot het indienen van een protest of het inzetten van de noodig geoordeelde actie.

ZONDAGAVOND 11-12 MEI:

wordt, indien besloten is tot de oprichting eener Vakcentrale, behandeld het beginsel-program en het algemeen werkprogram daarvan, worden de grondslagen vastgesteld voor de statuten, en zal een bestuur worden gekozen.

MAANDAGOCHTEND 12 MEI zal worden gesproken over:

het werkprogram van de P.P.P.B., door den heer Sosrokardono, voorts over

Salarisverbetering, arbeidsduur en scheidsgerechten.

MAANDAGAVOND 12-13 MEI worden de nog niet afgehandelde zaken verder afgewerkt, terwijl DINSDAGOCHTEND d.a.v. een besloten vergadering zal plaats hebben.

BOEREN EN ARBEIDERS.

Verbetering van het lot der arbeiders.

Melding wordt gemaakt van de motie-Engelbert, in de vergadering van den Semarangschen gemeenteraad dd. 11 dezer, ten doel hebbende de verbetering van het lot der arbeiders. Dit goede voorbeeld dient door alle werkgevers, in de eerste plaats door het gouvernement, te worden nagevolgd.

Arbeidersvereeniging S.I.N.A.R. Soerabaja.

In het nummer van 15 April wordt aangekondigd een vergadering der vereeniging S.I.N.A.R. (Sarikatan Ichtiar Agawe Roekoen) te Soerabaja, op 16 April in de societeit "Taman Kamoeljan" aldaar.

In het daarvan verschenen verslag (O.H. van 17 April) wordt gemeld, dat de vergadering bezocht werd door pl.m. 150 personen, geleid door den heer Arga.

De voorlezing der statuten ontlokte debat tusschen de heeren Arga en Soerat. Na aanneming dier statuten werd een bestuur gekozen met Arga als president en Satiman als vice-president.

Besloten werd, de vereeniging open te stellen voor alle arbeiders in de residentie Soerabaja, voorts, om een stevige weerstandskas te vormen.

Bond van koetsiers en chauffeurs c.s. Malang.

Hetzelfde nummer bericht, dat dien dag te half vijf Arga naar Malang is vertrokken om er een vergadering van koetsiers, chauffeurs enz. te leiden. Men verwacht er de beste resultaten van.

Boeren-Bond. Soekaradja-Banjoemas.

Een ander entrefilet deelt mede de oprichting te Soekaradja (Banjoemas), op 13 dezer, va een boeren- en arbeidersbond aldaar, door R.M. Sporjopranoto. Voor de vorming van een weerstandskas werd van elk lid een bijdrage van f.1.- verzocht. Met dit geld zullen padigronden worden ingehuurd, terwijl de opbrengst zal worden benut voor het inhuren van nog meer gronden.

Bond van schepelingen. Soerabaja.

Volgens een bericht in het nummer van 15 April vernam de red., dat binnenkort in kampong Kebalen (kota Soerabaja) een bond van schepelingen zal worden opgericht. Hiervoor zal zoo spoedig mogelijk een propaganda-vergadering worden uitgeschreven. In de bedoeling ligt, den bond uit te breiden tot een grooten bond over geheel Java.

VEREENIGING B.O.W. afd. Sitoebondo.

Gemeld wordt, dat de afdeeling Sitobondo van de V.I.P.B.O.W. (Vereeniging Inl.Personeel B.O.W.) den 23en Maart een vergadering hield, waarbij uitvoerig werd besproken de actie der arbeiders.

BOSCHWEZEN-BOND. "Wono Tamtomo". Congres Blora.

Aangekondigd wordt een congres te Blora, o 19 t/m 21 April 1919, van "Wono Tamtomo", den bond van Inlandsch personeel bij het Boschwezen in N.Indie.

Gehoopt wordt op de komst van alle Inl. beambten bij dien dienst.

DE INL. ONDERWIJZERS.

DE P.G.B. Propagandavergadering. Kertosono.

Verslag wordt gegeven van de op 5 April 19 te Kertosono gehouden propaganda-vergadering van de Perserikatan Goeroe Bantoe (Bond van Hulponderwijzers). Aanwezig waren goeroe-goeroe bantoe en gewone mantrie goeroe.

De voorzitter Soepadmo (lid van het hoofdbestuur P.G.B.) gaf o.m. eenige inlichtingen over den P.G.H.B. Hij vergeleek dezen bo met een boom zonder blaren: velo leden denken er niet aan, hun contributie te betalen. Bovendien kan de P.G.H.B. moeilijk blijven bestaan, doordat er zoovele groepen onderwijzers zijn en elke groep haar eigen verlangens heeft. Daarom werd door de K.W.-ers (Oud-Kweekscholieren) een aparte bond, de Kweekschool Bond, in 't leven geroepen en hierdoor weer voelde het voorloopig bestuur van den P.G.B. de noodzakelijkheid van dezen bond van hulponderwijzers

Vier propagandisten werden Java rondgestuurd. Spr. stelde zich den P.G.B. voor als de plaats of de raad van goeroe's bantoe, waar dezen hun stem konden doen hooren. Alle beslissingen van dezen raad zullen, evenals die van den Kweekschool Bond-raad, worden voorgelegd aan den P.G.H.B., die alle beslissingen door te zenden heeft aan de autoriteiten. De P.G.H.B. wordt dus een soort Hoogere Raad.

Een langdurig debat volgde, waarop overgegaan werd tot de oprichting eener afdeeling te Kertosono, met den heer Sosrodihardjo als voorzitter.

De afgevaardigde van de Ngandjoeksche ongediplomeerde onderwijzers, Soendjotokoesoemo, betuigde zijn instemming met de oprichting der afdeeling. Hij zeide voorts, dat de G.b. te Ngandjoek "een gevoel hadden, alsof zij van de K.W.'s aldaar een zweepslag hadden gekregen, welke hen zoo hard mogelijk doet wegloopen en schreeuwen dat de goden in den hemel het hooren". Om de volgende redenen:

Den 30sten Maart ontving het afdeelingsbestuur van den P.G.H. aldaar een circulaire van de afd. Tjiandjoer, opwekkende tot het zenden van een telegram aan het hoofdbestuur, in den volgenden vorm: "Menolegram voorzittor tweede kamer mohonkan diperhatikan amendement volksraad gadjih goeroe boemipoetera. (get.) Tjabang (afd.)..."

Den 1sten April informeerde schr. (Soendjotokoesoemo) bij der afd. voorzitter van den P.G.H.B. naar het een en ander en vernam, dat het telegram gezonden was, maar alleen doelde op salarisverhoo ging voor de K.W.'ers. De G.b's had die voorzitter met opzet niet genoemd.

De hulponderwijzers van Ngandjoek, woonend, kwamen dadelijk bij elkaar en besloten, een afgevaardigde (schr. zelf) naar de vergadering te Kertosono te zenden, met een ontwerp-telegram aan het hoofdbestuur, luidende ongeveer als het vorige telegram, doch geteekend "namens de goeroe biasa (onderwijzers met een gewone opleiding) van de afd. Berbek".

Na sluiting der vergadering kwamen nog vele genoodigden ter vergaderplaats - om deel te nemen aan de tot den volgenden morgen durende najoeb-partij.

DE P.G.H.B. Critiek.

Tm. Sotjoatmodjo wil den P.G.H.B. aan een toetsing onderwerpen. Hij is van meening, dat, waar de niet van de Kweekschool afkomstige onderwijzers door hun massa de kracht vormen van den onderwijzersbond, de oud-kweekscholieren evenzeer noodig zijn voor dien bond, om op te treden als de leiders en moedige voormannen. Een hechte band en goede verstandhouding tusschen die twee groepen is dus hoodzakelijk, wil de P.G.H.B. blijven bestaan. Schr. hoopt dat op de a.s. jaarlijksche algemeene vergadering alle geschillen uit den weg zullen worden geruimd.

Hij hoopt het niet, maar, indien blijkt, dat een deel der P.G.H.B.-leden niet van zins is het voor de minder bedeelde collega's op te nemen, dan zal schr. "met tranen in de oogen en met gebroken stem" den P.G.H.B. een gedwongen: "Vaarwel !" toeroepen, en den ouderen broeders (de oud-Kweekscholieren) een: Leeft in eensgezindheid voort !".

Maar vervolgens - zegt schr. theatraal - zullen wij, het lijf hoog opgericht en het aangezicht rood van het opstijgende bloed, uitroepen: "Leve de P.G.B. !"

Tenslotte doet schr. een beroep op de broeders, om een krachtig organisatie te vormen, in de hoop, dat de regeering "in haar zak zal tasten".

GEEN ZONDIG KAPITALIST.
A.H.S.Blokzijl.
Adm. Toekoem Wonosalam.
Ngoro-Djombang.

Door "Kromodipo" wordt, onder het hoofd: "Tidak Zondig" dankbaar melding gemaakt van de goede daden, aan zijne onderhoorigen betoond door den heer A.H.S.Blokzijl, administrateur der sereh-fabriek Toekoem Wonosalam, Ngoro Djombang. Van dezen wordt gezegd, dat hij door zijn humaniteit en juiste toepassing der democratische beginselen zich het ongenoegen der Hollanders van de andere ondernemingen heeft op den hals gehaald. Nochthans blijft deze totok zich ethisch en democratisch gedragen, daarbij geholpen door zijn echtgenoote, die zelf de zieken en gewonden verzorgt, enz.

Als 50% der kapitalisten in Indië maar zoo handelde, mècht schr., zou Kromo het niet zoo ellendig hebben als nu.

EEN VROUWENPERKARA.
en de S.I. Praja.
(Bali).

Uit Praja wordt een vrouwenperakara gemeld waarin de S.I. aldaar betrokken werd.

Ina Moenirah had genoeg van haar man Si Ajoot en ging er vandoor met een ander.

De man rapporteerde het verdwijnen van zijn vrouw aan den kliang (het kamponghoofd) en riep tevens de hulp in zijner vrienden te Praja (die lid waren van de S.I.) om de vrouw op te sporen. Aan twee personen te Batoesan, ook S.I.-leden, onder wie de kliang Ama Marjam, gelukte dit en zij brachten de vrouw naar kampong Moteng om haar aan den echtgenoot weer te geven. Maar Si Ajoot wilde nu niets meer van haar weten en de vrouw werd bij den penghoeloe van Praja gedeponeerd.

Nu vindt schr. het onrechtvaardig, dat genoemde kliang Ama Marjam deswege door het wd. districtshoofd uit zijn betrekking is ontslagen.

Een klacht, terzake door den ontslagene bij den controleur van Praja ingediend, had onkel ten gevolge, dat deze beiden S.I.-leden een heftige berisping gaf voor hunne inmenging in de zaak.

Schr. is van oordeel, dat de controleur en het wd. districtshoofd van Praja geen onderscheid hebben weten te maken tusschen persoonlijke kwesties en zaken welke de (S.I.) vereeniging aangaan.

Aldus - besluit schr. - zijn de handelingen van "Si anti alias Antoe Hasad Hati batoe" (den anti S.I.-er alias het spook van Wangunst en Hardvochtigheid).

Van 15 April 1919 No.74.

OVER WILLEKEUR.
Assistent-resident en onderwijzer.
Bangkalan.

In een ingezonden stuk beklaagt de mantri goeroe M.M. Ronomenggolo van Arosbaja, die intusschen naar Pangarongan is overgeplaatst, zich over den assistent-resident van Bangkalan over diens houding bij een bezoek aan de 2e. klasse school te Arosbaja, op 30 Maart 1918 (?)

Deze had zich volgens schr. daarbij hoogst onbehoorlijk gedragen, door den hulponderwijzer Tirtokoesoemo, in bijzijn van den hem vergezellenden wedono van Arosbaja (thans overgeplaatst) en eenige in het lokaal aanwezige leerlingen, scheldwoorden toe te voegen, met de bijvoeging: "Als je zoo werkt, dan ontsla ik je en moet je maar koelie worden". Ook schr. zelf, die er als schoolhoofd bij geroepen werd, ontving van hetzelfde laken een pak. Voorts verordonneerde de ass.resident verschillende zaken, welke schr. opnoemt en welke hij absurd vindt.

Van 16 April 1919 No.75.

EEN BEDRIEGER.
Ontvreemding van een diploma.

Zekere Samimoen, werkzaam bij de coöperatie S.S. te Soerabaja, bericht, dat hij het slachtoffer is geweest van een oplichter, die zich Raden Aris noemt en steller is van een

advertentie in de Tjahaja Timoer dd. 24 Maart, waarin gevraagd wordt om 3 Inlanders, in het bezit van een diploma klein ambtenaarsexamen, voor betrekkingen met een beginsalaris van f.70.- 's maands en een werktijd van 7 uren daags.

De bedrogene gaf zijn diploma (in origineel) af en hem werd wijs gemaakt, dat hij zich na eenige dagen moest vervoegen aan het kantoor van den heer Lelivold, naast het Simpang Theater. Daar gekomen kwam hij eerst tot de ontdekking van het bedrog. Raden Aris was echter verdwenen, met het diploma.

SOERIA AMIDJAJA †

Melding makende van den dood van R.M.Ali-basah Soeria Amidjaja, zegt de O.H. dat de overledene een trouw vriend was voor Insulinde en steeds door die vereeniging geëerd werd om zijn verstandige en edele denkbeelden.

DE VOLKSBEWEGING IN N.INDIË.

Onder het hoofd: „De volksbeweging in Ned. Indië moet met kracht worden doorgezet," schrijft S.P.D., dat zij, die vragen waar de Nieuwe Tijd blijft, maar geduld moeten hebben, want dat die binnenkort ook in Ned.Indië zijn intrede zal doen. De Inlanders zullen dan een rustiger en vrijer bestaan hebben dan nu.

Bijgeloovigen meenen dat er dan een Ratoe Adil zal komen om over dit land te regeeren. Maar schr. voor zich gelooft alleen aan de komst, binnen enkele jaren, van een Parlement. De regeering kan - zegt schr. - ons dat alleen dan spoedig geven, als wij zelf haar in dat voornemen steunen met de grootst mogelijke kracht.

In den beginne zal het parlement natuurlijk voor velen een teleurstelling zijn, maar schr. meent, dat binnen 5 a 6 jaren slechts, het volmaakt zal zijn. Maar dat kan alleen gebeuren, indien het der regeering werkelijk ernst is, om het bestuur over Indië over te geven aan de ingezetenen, onder hare rechtschapen en beleidvolle leiding, en ook, indien het Indische volk zelf krachtig daartoe wil medewerken.

Vele regeeringsdaden bewijzen, dat de regeering thans de volksbeweging in Indië begrijpt en er de noodige aandacht aan wijden wil. Zij behoort volle aandacht te schenken aan de Indische volksbeweging en die op prijs te stellen, zonder zich te laten afleiden door de stemmen der vijanden van de beweging.

Schr. erkent, dat er door enkele Inlandsche volksgroepen relletjes veroorzaakt zijn, maar - meent hij - als men er een grondig onderzoek naar instelde en niet enkel luisterde naar rapporten van lieden, die de beweging vijandig gezind zijn, dan zou ten duidelijkste blijken, dat zulke ongeregeldheden meestal voortspruiten uit de een of andere voor de inlanders ergerlijke handeling.

De tegenstanders schelden ons voor onrijp, dom, lui enz maar zij willen niet begrijpen, dat die domheid voortspruit uit gebrek aan onderwijs en de z.g. luiheid uit de te lage loonen, welke geenszins eene aanmoediging zijn tot arbeiden. Schr. weet zelf, hoe vele Inlanders met salarissen van F 50.- 's maands, wat kennis en kunde betreft, dikwijls hooger staan dan Europeanen die in hetzelfde vak F200.- 'smaands verdienen.

Zoolang als de lieden van vreemd ras - besluit S.P.D. - ons nog onbetrouwbaar noemen, niet voor vol aanzien; zoolang als wij niet op een lijn gesteld worden met andere nationaliteiten, zoolang zullen wij afhankelijk blijven van een ander ras, dat onze zeden en gewoonten niet kent; en zoolang er in ons vaderland nog geen Parlement is, van een werkelijk democratische richting, zoolang moeten wij de volksbeweging in Nederlandsch Indië met alle kracht doorzetten.

(Dit artikel komt ook in de Darmo Kondo voor. Rapp.)

van 17 April 1919 No 76.

MADOEREESCHE VOLKSLECTUUR.

Aanval van Madhoeratna op de Comm. v.d.Volkslectuur.

"Madhoeratna" heeft zich gestooten aan de opwekking, in het artikel van Achmad in de O.H. No 67(1), gericht aan de Madoereezen, om krachtiger mede te werken aan de uitbreiding van de Madoereesche volkslectuur, door het schrijven van geschikte boeken in die taal. Schr. vangt aan met de veronderstelling, dat het ingezonden stuk van Achmad feitelijk weergeeft het gevoelen en het verlangen van diens heer, in dit geval de Commissie voor de Volkslectuur. Het is dan ook deze Commissie, daartegen Madhoeratna vervolgens zijn aanval richt. Om te beginnen vindt hij den toon van het ingezonden stuk typeerend schoolmeesterachtig en getuigend van ingenomenheid met zichzelf.

Schr. beweert dat er onder de intellectueelen in Madoera genoeg zijn, die het volk willen steunen op den weg naar vooruitgang en met den tijd meegaan. Er zal zelfs een Madoereesch tijdschrift worden uitgegeven, door Madoereesche jongelingen, ter bevordering der Madoereesche taal (2). Hierin ziet schr. een bewijs dat de ontwikkelden in Madoera n i e t nalatig en n i e t lui zijn, noch dat hun geest slaapt, zooals - naar duidelijk blijkt - de C.v.d.V. meent. Hij wil niet beweren de wijsheid in pacht te hebben, maar toch verklaren, dat hij geen dergelijke leering van de Volkslectuur van noode heeft.

Ons - zegt hij - wordt laksheid verweten, omdat wij geen manuscripten of vertalingen voor de Commissie wenschen te maken en men wijt daaraan het gebrek aan boeken in de Madoereesche taal bij de Volkslectuur (noot M.R.: Volkslectuur = taman poestaka???? Mooi!) Dat is aardig!

En hij vertelt, hoe bij het bezoek, dat de Heer Kats aan Madoera bracht, vele Madoereezen het streven der Commissie hadden willen ondersteunen, omdat door dezen beloofd was, dat:

1. alle aan de Commissie gezonden werk spoedig zou worden onderzocht en niet jarenlang aangehouden, zooals gewoonlijk;
2. dadelijk na dit onderzoek 2/3 van het honorarium als voorschot zou worden overgemaakt;
3. alle werk dat door het hoofdbestuur van Madoeratna was nagezien en goedbevonden, ook zou worden goedgekeurd door de Commissie, die

---

(1) Zie I.P.O. No. 14/1919 Mal. Java bladen, blz 36.
(2) Of dit plan levensvatbaarheid zal blijken te bezitten, is voor twijfel vatbaar. Rapp.

aldus in dat oordeel vertrouwen zou stellen;
4. het hoofdbestuur van Madoeratna die boeken zou mogen KIEZEN, welke het geschikt achtte voor vertaling in het Madoereesch en dat zijn oordeel naar behooren zou worden gewaardeerd.

Schr. nu zegt, dat de Commisie zich aan dit alles niet gehouden heeft en een geheel andere gedragslijn volgt, dan door den heer Kats, vertegenwoordiger dier Commissie, beloofd. Men moet steeds wachten, zoo geduldig mogelijk! Honorarium.....ja, wacht maar eerst!

Als men het bureau een herinnering zendt, dan heet het: "wachten! Begrepen?" Ook beklaagt schrijver er zich over, dat zelfs de vertalers van hun door de Commissie zelf ter vertaling gezonden boeken, veel last ondervinden, dikwijls noodeloos werk verrichten, omdat later blijkt dat de inhoud der vertaalde werken, minder geschikt is.

Voorts is Schr. er niet over te spreken, dat z.i. de Commissie van meening is dat de menschen op Madoera niet hebben te oordeelen over Madoereesche lectuur , dat de stem der vereeniging Madoeratna geen gewicht in de schaal legt; dat men in alles heeft te volgen den wil der Commissie; dat alleen die Commissie bevoegd is tot oordeelen. Schr. vraagt: welke Madoereesche taalgeleerde dan wel door de Commissie als specialiteit wordt beschouwd? Is die iemand een werkelijke specialiteit, of behoort hij slechts tot de „speialiteiten, die geen specialiteit zijn?"

Schr. bekritiseert dan de Madoereesche boeken van de Volkslectuur, en komt tot de conclusie, dat:

De Madoereesche Volksbibliotheek niet zal vooruitgaan, indien de Commissie slechts haar eigen wil volgt en niet let op het oordeel van anderen;

de Madoereesche volkslectuur zooals die thans is, dien naam niet geheel en al verdient, omdat de Madoereezen er niets voor voelen;

zij thans kan worden genoemd een dure broeikasplant zonder nut en die te veel geld van het Land verslindt;

een zoodanige volkslectuur de Madoereezen niet zal opheffen, en

dat die volkslectuur eens in dn volksmond moest worden besproken (noot: Natuurlijk!)

Wat de Javaansche, Maleische en Soendaneesche talen betreft, daar wil schr. het in dit artikel niet over hebben.(Noot der Red.; O.i. ook niet zeer schitterend.)

Ten slotte herhaalt schr. met klem, dat "wij allen niets meer met de Commissie voor de Volkslectuur te maken willen hebben, indien niet alles geregeld wordt volgens de met dn heer Kats overeengekomen voorwaarden.

Het zenden van een afgevaardigde der Commissie, zooals vroeger, zou nutteloos zijn, daar wij en al onze kameraden zoo iemand niet al te zeer vertrouwen zullen."

DE VOORUITGANG VAN HET INLANDSCHE VOLK

Hierover schrijft S.Partosoemarto, dat de vooruitgang van het Inl. volk het snelste bereikt wordt door verbetering en uitbreiding van het onderwijs, ergo, de ontwikkeling van het volk. Het aantal kiezers zal toenemen, de bevolking zal een meer ware volksvertegenwoordiging krijgen. Schr. verwacht vooral veel van de oprichting van desa-raden. Door die wijziging in de bestuursleiding , meent hij, zal het volk spoedig vooruitgebracht worden, zoowel op politiek als economisch gebied, ook met behulp van het Bureau voor de Volkslectuur uitgegeven boeken, door lezingen, enz.

Van 18 April 1919 Extra nummer.

INL. ONDERWIJZERS.

"Wat doen onze onderwijzers voor het volk?" vraagt Sosrokardono. Hij zegt:

De onderwijzers zijn de voorlichters, de vaders, de opvoeders, leiders van het volk ! Zij vormen het volk ! De welvaart van het volk, het welzijn van het land, de ontwikkeling en de vrijheid van het ras, liggen grootendeels in handen der onderwijzers !

Foeroejdering, het onderschikt maken, knechting.

Doen zij hun plicht niet, dan begaan zij een zonde tegenover het Land, het Volk, de Menschheid !

En wat geven zij het Volk ? vraagt schr. en antwoordt: Onze onderwijzers werken mede aan de slaaf-wording van het Volk !

Wat doen zij voor het Land ? Zij werken mede om het verder van de vrijheid af te brengen !

Wat doen zij voor de Menschheid ? - Zij werken mede aan de verschillende rassen en groepen, waardoor de wereldvrede verstoord wordt !

Over deze drie punten gaat schr. dan voort. Hij verklaart dat op de desascholen het volk de "patjol" leert vergeten, dat op de andere scholen het opgeleid wordt tot werktuigen der regeering en van het kapitaal.

Op de Inlandsche scholen worden de taal, zeden en gewoonten, de oude wetenschappen van het Land verwaarloosd; het nationaliteitsgevoel wordt daardoor gedood, de eenheid gebroken, en het Land zal nimmer vrijheid verlangen.

Het rascriterium: Onderscheid in scholen, in leerlingen, onderwijzers, ras ! wordt in de landsscholen gehandhaafd; de Inlandsche onderwijzers werken er aan mede.

Schr. brengt in herinnering, dat reeds op het 2e.Nationaal C.S.I. Congrès te Batavia werd gevraagd om uitbreiding en verbetering van onderwijs. Bij de behandeling der begrooting 1919 in den Volksraad werd door den "djago" van den P.G.H.B., Dwidjo Sewojo, een amendement om salarisverbetering der Inl. onderwijzers ingediend. De Volksraad keurde het goed, maar de Minister verwierp het. De onderwijzers voelden er zich niet over gesticht.

Maar - merkt schr. op - tijdens de tweede zitting van den Volksraad werd het rascriterium-amendement verworpen door de twee P.G.H.B.-djago's Dwidjosewojo en Kamil ! Ondanks het feit, dat mr.dr. Schumann er op wees, dat het rascriterium eens den der oorzaken is geweest van de revolutie in Frankrijk!

Is het dan waar, dat de Inl. onderwijzers enkel het eigenbelang op 't oog hebben ?

Schr. bespreekt tenslotte de mogelijkheid eener onderwijzersstaking. Hij vindt, dat die alleen dan door het volk gesteund behoort te worden, indien daarbij tevens geëischt wordt, dat:
I. het onderwijs in Indië niet meer ten bate zal komen van de "Europeesche maatschappij", maar van het land en het Volk van Indie;
2. het leerplan geheel wordt omgezet, zodat de scholen worden de bakermat van de vrijwording van Indië,
3. het racriterium verdwijnen zal.-

REGENTSCHAPSRADEN.

Sosrodanoekoesoemo.- Medegedeeld wordt, dat de heer Sosro Danoekoesoemo (de red. vertelt, dat hij de medewerker aan de O.H. is, schrijvende onder het pseudoniem Praboe Kriti) een samenkomst heeft gehad met den Regeeringsvertegenwoordiger Controleur Welter, naar aanleiding van een door hem opgemaakte nota over Regentschapsraden.-

(Str.D.) Van die nota, welke in het Nederlandsch is opgesteld, zal binnenkort in de O.H. een Maleische vertaling worden gepubliceerd, vervaardigd door een onderwijzer te Soerabaja.

DE PAASCHDAGEN.

De Administratie maakt bekend, dat in verband met de Paaschdagen, de Oetoesan Hindia op 19 April in 't geheel niet, en op 18 en 21 April slechts met een blad, zal verschijnen.

----------ooo---------

Weltevreden, 26 April 1919.

Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden.

OVERZICHT VAN DE INLANDSCHE PERS.

No.16/1919

MALEISCHE BLADEN IN DE BUITENBEZITTINGEN.

OETOESAN-MELAJOE

Van 2 April 1919 No.65.

VOLKSSCHOOL. A.Karim, de bekende schrijver uit Fort de Kock, geeft een artikel over de volksschool, waarvan volgens schrijver de bedoeling is dat ze leerlingen kweekt, die sterk en gezond zijn, die menschen worden zullen die wat weten en verstand bezitten, menschen die leeren willen, en een goed karakter bezitten.

De volksschool behoort de leerlingen ertoe te brengen, zichzelf meerdere kennis te zoeken, te leeren nadenken en hun karakter te verbeteren. Het onderwijs dat er thans gegeven wordt diene als magneet om meerdere kennis zelf te leeren. Daarvoor is noodig goed te kunnen lezen, terwijl duidelijk schrijven en een beetje rekenen noodzakelijk zijn voor den lateren kampongburger. Deze drie worden dan door schrijver in dien geest nader behandeld.

MINANGKABAUSCHE ADAT en hongergevaar. Het blad neemt uit de Sinar Hindia een beschouwing over omtrent de toestanden op Java, waarin er op wordt gewezen, dat er gebrek aan levensmiddelen is en de goedangs van de kapitalisten vol rijst zitten en de suikerkapitalisten de gronden aan de bevolking ontnemen.

De redactie zegt in een noot daarbij, dat het verhuizen van de rijstvoorraden naar de goedangs van anderen een gevolg is van het verschil met de oude gewoonten in de Minangkabau. Wanneer men aan dezen adat vasthoudt, blijven de eigen rijstschuren gevuld en wordt de opbrengst van den grond niet verkocht aan rijke lieden die ze later aan de bevolking tegen hooge prijzen van de hand doen.

Wat het gebruiken van de gronden voor suikerriet betreft, merkt de redactie op, dat de kapitalisten geenszins de gronden roeven, maar het de schuld is van de bevolking zelve dat zij ze mist, daar ze niet doet gelijk de adat der Minangkabau was, namelijk de gronden voor zichzelve bewerken.

Van 3 April 1919 No.66.

THEOSOFIE. Opgenomen is een vertaling van een brochure uit het Engelsch van Krisnamoërti.

Bevat verder geen bijzonders voor dit e overzicht.

Van 5 April 1919 No.67.

ONDERWIJS EN VROUWEN. Aan de Pewarta Deli ontleent het blad een artikel van Seri Kiam Aziz, over onderwijs en vrouwen,(1) en in een noot zegt de redacteur van de Oetoesan Melajoe, dat deze schrijfster de dochter is van den heer Soetan Pamoentjak, vroeger onderwijzer aan de Kweekschool te Bookit Tinggi. Zij zelve bezocht de kweekschool en legde het onderwijzersexamen af, waarna zij onderwijzeres werd aan de H.I.S. te Boekit Tinggi. Later huwde zij met den heer Abdoel Aziz

---

(1)Zie I.P.O. No.12/1919 - Mal.Bl. B.B. blz.2.

---

en volgde haar echtgenoot naar Deli, waar deze aan de post werkt.

INDIË EEN REPUBLIEK ? In een entrefilet wordt de spot gedreven met de strijders vóór Indië een zelfstandige republiek en betoogd, dat het vooralsnog niet gewenscht zou wezen, dat Indië een parlement kreeg met wetgevende bevoegdheid. De schrijver merkt op dat er zijn die streven naar een republiek om er zelf president van te worden of minister of om in een parlement te zitten vanwege de declaraties, waarbij gewezen wordt op het voorstel van Volksraadsleden om zelf vijf honderd gulden tractement te krijgen.

Wanneer Indië een parlement zou hebben, zou dat moeten bestaan uit vertegenwoordigers van de verschillende volksstammen, de Dajaks en Papoeas en Mentaweiers en Kooboes enz. en zoolang dat nog niet kan, kan men geen zuiver parlement hebben. Thans ook heeft de Volksraad geen vertegenwoordigers van de Minangkabau bijvoorbeeld en het is dan ook maar goed dat de Raad geen regelende bevoegdheid heeft, daar anders de wetten van de Minangkabau in de verdrukking zouden komen. Ook als er vertegenwoordigers in zaten als thans de kaoem moeda, zou het er slecht uit zien met de adat, die ze nu al trachten aan te randen.

Van 7 April 1919 No.68.

MINANGKABAU-INSTITUUT. Opgenomen wordt (eveneens in de Tjaja Sumatra en Warta Hindia) een oproep van het bestuur van het Minangkabau-instituut om medewerking voor dat instituut. De oproep is geschreven in het Minangkabausch.

GIERIGHEID EEN GEVAARLIJKE ZIEKTE. H.O.A.D. geeft een artikel over de gierigheid, waarin hij eenige wijze woorden ten beste geeft over de houding die men tegenover zijn naasten moet aannemen, in oprechtheid en hulpvaardigheid, met name tegenover de familie.

KAOEM MOEDA. In een entrefilet wordt gewezen op het verschijnsel van de kaoem moeda. In Turkije diende deze om op te treden tegen de willekeur van den sultan, in Rusland doet ze pogingen om de gronden terug te brengen aan de landbouwers. Daar toch was een agrarische toestand geheel verscheiden van die welke de Minangkabau bezit. Hier toch heeft ieder zijn grond en is men vereenigd in familie- en soekoebonden. Hier, aldus betoogt de schrijver onder aanvoering van argumenten, is dan ook geen verandering noodig zooals in Rusland en ook op Java wel noodig is. De S.I. op Java is noodig om de bevolking weer economisch erboven op te brengen, tegen te gaan dat de inlandsche vrouwen ertoe komen zich als bijwijven aan vreemdelingen te geven. Hier is dat niet zoo en daarom heeft hier de kaoem moeda geen zin. Deze bestaat hier dan ook uit groene jongelui en doet uiterlijk nieuwerwetsch. Schrijver geeft dan eenige hatelijkheden aan het adres van deze groep van lieden en laat niet na er even op te wijzen hoe de echtgenoote van een leerling van een der hadjis der kaoem moeda van haar man ging scheiden om echtgenoote te worden van dezen Don Juan hadji.

MINANGKABAU. In een entrefilet wijst de redactie erop dat er van verschillende zijden pogingen worden

gedaan den naam "Minangkabau" te doen verdwijnen en te vervangen door dien van "Sumatra", als Jong-Sumatranen enzoovoort. Daartegenover stelt zij het verblijdende feit, dat er een tijdschrift is van den naam "Minangkabau" en een vereeniging, en verwijst dan naar het artikel van de Europeanen die een Minangkabau-instituut oprichtten. Geëindigd wordt met een "leve de Minangkabau".

Van 8 April 1919 No.69.

HULPONDERWIJZERS. A.Latif schrijft een artikel naar aanleiding van de voorstellen ten aanzien van de gewone hulponderwijzers, op den beschrijvingsbrief voor de algemeene vergadering van de onderwijzersvereeniging. Hij betoogt de wenschelijkheid dat hulponderwijzers die niet op den normaalcursus zijn geweest, deelnemen mogen aan het eindexamen van die cursussen, maar dat zij, als ze niet voldoende krijgen in alle vakken, een bewijs van voldoende kunnen krijgen voor de andere vakken en een tractementsverhooging zullen genieten voor elk vak waarin zij voldoende hebben. Het geval doet zich namelijk voor, dat vele hulponderwijzers niet in de gelegenheid zijn alle vakken goed te bestudeeren, omdat niet alle vakken zich even goed leenen voor zelfstudie. Om hun toch belooning voor de moeite en studie te geven, stelt schrijver deze regeling voor. Hij deed daartoe al een voorstel op een gecombineerde vergadering van de afdeelingen ter Westkust, maar aangezien er veel te bespreken was, kwam zijn voorstel niet aan de orde.

MINANGKABAUERS. Lela Mooda betoogt dat verreweg het grootste deel van de Minangkabauers niets moet hebben van den naam Indiërs en ook niets van den naam Sumatranen. Ze willen geen zelfde ras worden geacht met Dajaks en Papoeas en andere volkeren van Indië en evenmin willen ze als Sumatranen beschouwd worden, d.w.z. als tot een ras te behooren met half beschaafde volkeren als Koeboes en Mentaweiers. Ze willen Minangkabauers blijven en hopen dat de naam van "Westkust van Sumatra" zal worden veranderd in dien van "provincie Minangkabau".

Van 9 April 1919 No.70.

Niets bijzonders voor dit overzicht.

Van 10 April 1919 No.71.

Niets van belang voor dit overzicht.

Van 12 April 1919 No.72.

MOHAMMEDANEN EN CHRISTENEN. Uit Sipirok schrijft men aan het blad dat er een godsdienststrijd is ontstaan tusschen Christelijke en Mohammedaansche Bataklker omdat de Christenen tal van boeken verkoopen waarin Mohamad wordt beleedigd. Dat is vermoedelijk met de bedoeling, te voorkomen dat de Bataklkers Mohammedanen worden, maar het zou aanleiding kunnen geven tot ergernis aan de zijde van de Mohammedanen, die hun profeet doch de verschuldigde erkend zien in de erkenning van de feestdagen. De controleur heeft den verkoop van deze boeken verboden.

TJAJA-SUMATRA.

Van 7 April 1919 No.28.

HULPONDERWIJZERS. In een artikel in het nummer van 20 Januari j.l. werd door J. van Solok aan den schrijver Zwarfling verweten, dat hij zich niet meer bemoeide met het lot der onderwijzers aan de negrischolen. Daarop geeft Z. thans antwoord. Hij vertelt dan zijn wederwaardigheden in de actie voor verbetering van het lot dezer onderwijzers. Hij richtte, zelf onderwijzer zijnde, een vereeniging op, om dat lot te verbeteren, maakte propaganda op eigen kosten, hield een lezing en op de eerste vergadering waren er nogal wat personen aanwezig, maar toen de vereeniging gevormd zou worden en de statuten behandeld, waren er maar twee hulponderwijzers, hoewel bijtijds voor de oproepingen gezorgd was. Dat kwam, omdat schrijver maar een gewone gelijke van de onderwijzers was en geen demang of radja of schoolopziener. De onderwijzers plegen te likken en wie dat niet doet, heet ongeschikt. In deze sfeer wenschte schrijver niet langer te werken en hij nam zijn ontslag. Hij is dus met zijn lichaam uit de wereld van de onderwijzers, maar hij verzekert dat zijn hart nog bij de onderwijzers is.

BELASTINGLASTEN. B.p.S. schrijft over den last die tegenwoordig wordt bezorgd aan de bewoners van Sasak, die hun waren en die van verder gelegen streken over zee naar Padang willen voeren. Die waren zijn meestal boschproducten en daarvan wordt een uitvoerrecht geheven, dat de vervoerders terugkrijgen als ze de waren in Padang weer hebben binnengebracht. Vroeger werd de verscheping gecontroleerd door een manteri boom te Sasak zelve, maar tegenwoordig mag dat niet meer en zijn de menschen gedwongen hun waren eerst naar Ajer Bangis te zenden en daar door den manteri te laten belasten. Nu zijn de kosten van deze reis bij gunstig weer tien gulden, maar bij tegenwind zelfs meer en dat acht schrijver een ernstige last. Hij verzoekt de autoriteiten, daarin verbetering te willen brengen.

KAJOE TANAM. J.A.Lowiz schrijft over dit plaatsje, dat vroeger een bloeiende plaats was onder de flinke leiding van een jong en knap hoofd, maar dat een ernstigen klap heeft gekregen doordat het militaire garnizoen er in 1908 vandaan is gegaan en later de zetel van het bestuur is verwijderd, daar de plaats bij de afdeeling Priaman werd gevoegd. Sedert is ze hard achteruitgegaan en tot armoe vervallen. Schrijver geeft nu een opwekking om weer wakker te worden en met beide handen te werken om er bovenop te komen.

INSULINDE. Een kort verslag wordt gegeven van een vergadering van de afdeeling van Insulinde, waar de propagandist Soeleiman Effendi het voorstel inleidde om den naam te veranderen in "Indische Partij". Na debat werd met meerderheid van stemmen besloten voor deze naamsverandering, die op het aanstaande Congres behandeld zal worden.

WONDERBRON. Melding wordt gemaakt van een zevenvoudige bron te Batang Talang in het district Soengai

---

Limau, waar duizenden menschen naar toe gaan, of om een wensch te doen of om genezing van ziekten te krijgen, Allerlei verhalen van wonderen met dat water gaan er rond.

SOENGAI LIMAU. Uit deze plaats worden nog eenige mededeelingen gedaan. De schrijver die er vandaan komt, vertelt dat er tegenwoordig vandaar en andere plaatsen een groote trek is naar Medan waar men veel van verwacht. Droogjes vertelt hij van de rijst die ook in Medan duur is.

Voorts deelt schrijver mee, dat de mesdjid nog steeds niet afgemaakt is en hij doet een beroep op de S.I. en haar president om een weg te vinden ten einde deze mesdjid afgemaakt te krijgen.

RIJST BEWAREN. Koebang Poetihirs vertelt dat te Koebang Poetih de kamponglieden al aan het padioogsten zijn en hij uit den wensch dat het bestuur van de negeri de noodige maatregelen zal nemen om te voorkomen dat veel rijst uitgevoerd wordt, waarmee al begonnen is, daar anders hongergevaar zal dreigen.

SJARIKAT ADAT TARAM. Meegedeeld wordt dat er in dezen tijd overal vereenigingen opkomen en dit ook het geval is met het plaatsje Taram onder Pajakoembeeh, waar al een afdeeling van Insulinde en een S.I. is en een goed bestaan hebben en nu is opgericht een Sjarikat Adat Taram, welke ten doel heeft den landarbeid te bevorderen en den handel van de ingezetenen. De vereeniging heeft nu al ongeveer drie honderd leden. De berichtgever voegt aan de mededeeling zijn zegewenschen toe.

Van 10 April 1919 No.29.

INLANDSCHE ONDERNEMING. Het hoofdbestuur van de Sarikat Minangkabau te Padang Pandjang heeft in het tijdschrift Minangkabau een oproep tot de leden gericht om het voorbeeld van de vreemdelingen te volgen en rubberondernemingen op te richten. Deze zullen beslist groote winsten opleveren. Het hoofdbestuur geeft dan een berekening van kosten en een raming van opbrengsten en stelt voor een naamlooze vereeniging op te richten met aandeelen van f.25.-, om een rubbertuin in te richten en voor de naamlooze vennootschap te exploiteeren. Deze oproep werd in dit blad overgenomen.

W A R T A - H I N D I A.

Van 9 April 1919 No.28.

Niets bijzonders voor dit overzicht: het artikel van de Neratja over "Indië en Nederland" wordt overgenomen.

Van 12 April 1919 No.29.

Bevat geen bijzonders voor dit overzicht.

PEWARTA-DELI.

Van 9 April 1919 No.42.

BIOSCOOPGEVAAR. Onder den titel „Per aspera ad astra" geeft de schrijver, die zich met een doodshoofd teekent, een goed geschreven en mede goed geargumenteerd artikel over het gevaar van de bioscopen. Schrijver betoogt dat er in deze wereld vele booze geesten zijn, die de menschheid aanranden. Daar zijn de alcohol, de opium, het dobbelen en de slechte vrouwen. Ieder weet, welk kwaad deze hebben gesticht en niet alleen kwaad voor degenen die erdoor zijn aangetast, maar kwaad ook voor hun nageslacht, de nakomelingen, die er de gevolgen van ondervinden. Schrijver wijst dan op den drank in Europa en Amerika en op het spel en de prostitutie ook in Indië en de ellenden die van deze misbruiken het gevolg zijn voor vrouw en kinderen en voor de nakomelingenschap.

Schrijver merkt dan op hoe men in Amerika den strijd is begonnen en een wet geheel den verkoop en het bezit van alcohol verbiedt, hoe ook in China tegen het opiumgebruik is opgetreden, hoe ter Oostkust de speelpacht is afgeschaft en in Indië een zedelijkheidswet is ingevoerd. Het doel van deze wet kent ieder wel, merkt schrijver op, maar of de toepassing wel juist en krachtig genoeg is, weet ieder ook.

Na dan eenige opmerkingen gemaakt te hebben over den eisch van beschaving komt schrijver aan zijn voornaamste onderwerp, het gevaar van de bioscopen. Hij erkent, dat hij evenals zoovelen graag een bioscoop-voorstelling ziet, maar hij komt op tegen de vele films die absoluut niet goed zijn voor jongere lieden en onontwikkelden, met name voor het groote deel van de inlandsche bevolking. Films, waarin dronkenschap en overspel en dergelijke in dramavorm voor oogen worden gevoerd, brengen onontwikkelde jongelui er al te veel toe, dat te aanvaarden als gewoonten in Amerika en Europa, gewoonten die nagevolgd mogen worden. Men ziet al te veel jongelui in de café's zitten met publieke vrouwen en teveel vrouwen, die Europeesche bioscope-dames nadoen. De onontwikkelden denken, dat hetgeen ze daar zien, de werkelijke wijze van leven is der Europeanen, hetgeen hun meening ten aanzien van de Europeanen vestigt. Voor de Europeanen is dat natuurlijk ook onaangenaam. Schrijver geeft dan eenige voorbeelden, waaruit blijken kan dat de inlanders die nog onontwikkeld zijn, de bioscopegewoonten houden voor de gewone manier van doen. En in werkelijkheid zijn deze films maar fantaisie, omdat er anders niemand naar zou kijken, daar het gewone leven geen interesse heeft.

Schrijver betoogt de wenschelijkheid, daarin verandering te brengen door dergelijke films te doen weeren en hij hoopt dat de Volksraad in deze waken zal voor de belangen van Insulinde.

REDACTIE. Meegedeeld wordt, dat de heer Ismail op verzoek eervol ontslag heeft gekregen als onderwijzer aan de H.I.school en in de redactie van het blad zal treden.

"BOVEN" EN "BENEDEN". Mishandeling. Meegedeeld wordt hoe een telegrambesteller (iemand van "beneden") die aan een Europeesch rangeermeester (iemand van "boven") van de D.S.M. een telegram bracht, door dezen werd mishandeld, tegen een grobak gegooid en met een steen geslagen, zoodat de man bloedend werd verwond. Het blad hoopt dat de directie van de spoor den man daarover ernstig zal bestraffen.

Het bericht eindigt met deze woorden: De D.S.M. kan niet rijden, wanneer ze zich niet houdt aan den inlander.

GODSDIENSTVOORGANGER. Met instemming wordt gewag gemaakt van den administrateur van Silau Doenia, die een Mohammedaanschen godsdienstleeraar aanstelde op f.15.- met vrij woning en erf en sawah. Dit wordt anderen ondernemingen tot voorbeeld gesteld.

Van 11 April 1919 No.43.

VAKACTIE. M.T. heeft vuur gevat bij de lezing van een artikel van K. in een vorig nummer (1) waarin deze de leiders der vakvereenigingen hier verwijt, niet anders dan verdrukkers van hun volk te zijn. De schrijver gaat eerst na, hoe de vakvereeniging elders de kracht van de werklieden heeft gewekt en hoe ze dat ook hier moet doen. Hij wijst er op, dat door de vakactie de positie en rechten van de werkers moeten worden verbeterd en hoe het niet gaat, om te vragen naar de plichten, maar naar de meerdere rechten. De leiders der vakvereenigingen hier mogen niet ontwikkeld zijn, erop te wachten dat ze het geworden zijn zou te lang duren. Schrijver komt dan nog op tegen de bewering van K., dat vele ontwikkelde inlanders werktuigen worden van het kapitaal, want zijns inziens is dat niet juist en zijn het alleen de verraders, die op deze manier de kapitalisten dienen. Hij wijst er ten slotte op, dat veel van het kapitaal hier in Indie afkomstig is van Indie zelf, getuige wat mr. Van Deventer schreef over de ereschuld en Stokvis over ethiek en geld.

SCHOLENONDERHOUD. Voor het schoonmaken van de tweede klas scholen, aldus vertelt een schrijver, wordt te Medan zes gulden in de maand te goed gedaan, wat veel te weinig is, zoodat de onderwijzers uit eigen zak moeten bijbetalen. Nu heeft de inspecteur den raad gegeven de leerlingen om beurten te laten vegen, wat ook wordt gedaan, maar schrijver denkt dat de onderwijzers het zelf niet goed zullen vinden en het maar laten doen omdat het gezegd is. Er zijn ouders die nu opmerken: den kinderen wordt van school af al geleerd te werken in heerendienst.

NAAR SCHOOL. Met spatieering en vette letters wordt de bekendmaking opgenomen van den tijd van aangifte voor nieuwe leerlingen der H.I.S. te Medan.

GODSDIENSTFANATISME ? Uit Asahan werd gemeld dat te Bandar Poelau en ook al in enkele andere plaatsen een vereeniging van geloovigen is opgericht, die den boycot heeft uitgesproken over degenen die drie keeren achtereen niet in de mesdjid zijn gaan sembahjang. Hun zal geen behoorlijke hulp worden geboden bij sterfgevallen en dergelijke. Een manteri opium heeft de zaak aangegeven bij het districtshoofd dat de zaak onderzocht, waarbij een honderd menschen tegenwoordig waren. De schrijver dringt er bij de autoriteiten op aan, deze zaak na te gaan opdat er geen ongeregeldheden uit voortvloeien als indertijd te Kertosono en Gedangan. Zijns inziens wenscht de Islam dergelijken boycot niet.

---

(1) Zie I.P.O. No.15/1919 - Mal.Bl.B.B. blz.5

Van 14 April 1919 No. 44.-

M O O I I N D I Ë .- Doodskop geeft een kort artikel ten betooge dat vroeger de bewoners van dit Indië een hoogen trap van beschaving hadden bereikt en het daarom zoo ongelukkig is dat ze tegenwoordig door de vreemdelingen zoo laag geacht worden en genoodzaakt zijn als contractkoelies een bestaan te voeren dat van zeer lagen aard is. Hij merkt evenwel op dat elk volk der geschiedenis een tijd heeft dat het hoog stond en een tijd van verval. Met tevredenheid maakt hij nu gewag van de alom hier te bespeuren actie, de teekenen dat men wakker begint te worden. Als Japan krachtig kon worden en vooruit kon komen, waarom kan Indië dat dan niet? De Volksraad moge meehelpen en men oefene geduld daar God is met hen die geduldig zijn.-

PERSDELICTEN.- Iemand die zich met drie teekens teekent betoogt dat, als de vele persdelicten gevolg zijn van pogingen der journalisten om tweedracht tusschen bevolkingsgroepen of tusschen volk en regeering te stichten, het antwoord daarop door de justitie verdiend is, maar wanneer de journalisten weerklank geven aan wat er gevoeld wordt door het volk, door velen, is het een ander geval, dan toch zijn die uitingen van waarde voor de regeering opdat zij die ter harte kan nemen en kan zorgen dat er geen ongenoegenaamheden ontstaan tusschen de bevolkingsgroepen en geen verkeerde meening bij het volk over de regeering. En behooren die journalisten niet vervolgd te worden.-

B E N I H - M A R D I K A .-

Van 8 April 1919 No. 55.-

TEGEN DE KERAPATANRECHTSPRAAK.- Dit en het volgend nummer bevatten nog uitvoerige verslagen van de groote vergadering door verschillende vereenigingen te Medan belegd om te protesteeren tegen het vonnis van de kerapatan inzake het persdelict van Moh. Joenoes.

Verder bevat het blad een opgave van eenige bijdragen ten behoeve van den veroordeelde, tesamen ongeveer f 62. In het volgend nummer wordt nog f 11.30 verantwoord, in het nummer van 12 April ruim dertien gulden en in dat van 15 April nog f 32.

Melding wordt gemaakt van een protest aan den Landvoogd van den Indiërs-Journalistenbond tegen het vonnis van de kerapatan waarbij wordt gezegd dat rekestrant de bevoegdheid van dat college ten aanzien van persdelicten ontkent en vraagt persdelicten te doen onderzoeken door den Raad van Justitie.

Van 9 April 1919 No. 56.-

BANDJAREEZEN.- Een Bandjarees maakt na een lange inleiding de opmerking dat de Bandjareezen ter Oostkust steeds slecht aangeschreven staan, en van hen slechts wordt gesproken als van oproermakers, dieven en schurken. Hij meent dat deze smet niet op de Bandjareezen behoeft te rusten en zij die de schuldigingen niet behoeven te blijven dragen. Hij wekt hen op zich aaneen te sluiten, onderlinge oneenigheid te laten varen en indachtig te zijn aan eigen land en voorouders, en aan het feit dat zij niet lager staan dan een ander volk van Indië.

De redactie geeft daarbij een noot waarin ze zegt ook te hopen dat de Bandjareezen zich bij de Inlandsche beweging zullen aansluiten en wel bij de S.I..-

Van 10 April 1919 No. 57.-

D E D O O D S T R A F .- De redactie neemt het bericht over van Deli Ct. betreffende de veroordeeling tot de doodstraf van vier koelies wegens moord op den administrateur van Babirah. En ze voegt daaraan een korte beschouwing toe, welke hierop neerkomt: deze koelies zijn tot hun daad gekomen omdat zij

meenden op deze manier een einde te kunnen maken aan de verdrukking van de zijde van den administrateur wiens bevelen en optreden hun had geërgerd tot het niet meer uit te houden was. Daarom werden zij dan ter dood veroordeeld en de redactie hoopt dat een hongere rechter zachter zal optreden tegenover deze veroordeelden.-

Dr. M. S J A A F .- Melding wordt gemaakt van de hulde bij zijn vertrek gebracht aan dokter Sjaaf.-

Van 12 April 1919 No. 58.-

INDIE EN NEDERLAND.- Moesa vervolgt een, geruimen tijd onderbroken, artikel over de wereldpolitiek maar heeft het ditmaal alleen over Indie en betoogt dat de woorden "Nederlandsch-Indië" verkeerd zijn: Indie is toch geen eigendom van Nederland, anders zou men dezelfde rechten moeten hebben als de Nederlanders hebben. Beter is Indië afzonderlijk en Nederland afzonderlijk en ieder zichzelf regeeren. Er mag dan al een overeenkomst zijn waarbij Nederland de adviseur blijft, maar er zijn trouwens hier al lieden die in staat zijn politieke leiding te geven.-

L A B O E A N .- Pandora geeft een lang artikel met klachten over de toestanden te Laboean.-

VOLKSSCHOOLONDERWIJZERS.- In dichtmaat wordt een verslag gegeven van een vergadering van de afdeeling Meureudoe van den Bond van Volksschoolonderwijzers in Atjeh.-

Van 15 April 1919 No. 59.-

EEN REKEST AAN DEN SULTAN VAN DELI ENZ..- Door de besturen van de S.I. Medan, de S.I. Tapanoeli en Djamiatoel Moehabbah is aan de Sultans ter Oostkust van Sumatra een rekest gezonden waarin het verzoek wordt gedaan geen gronden meer aan vreemdelingen in erfpacht-concessie te geven maar te geven aan de Inlanders die daar dan den landbouw kunnen uitoefenen. Geschiedt dat, dan zullen de rekestranten aan de Regeering steun vragen voor de oprichting van een kredietbank. Ten tweede wordt eerbiedigelijk en met veel argumentatie een verandering in de rechtspraak en een codificatie gevraagd. Het rekest is gesteld in de gebruikelijke eerbiedige bewoordingen.-

P E R O B A H A N .-

Van 12 April 1919 No. 28.-

DEMANGVERWISSELING.- Bij gelegenheid van de verwisseling van demang ter hoofdplaats vertelt de redactie dat de heengaande demang steeds met ijver de Regeering heeft gediend en ook wel veel voor de bevolking heeft gedaan, hetgeen wordt opgesomd, maar dat hij niet met zijn tijd is meegegaan en de veranderde omstandigheden niet wist mee te leven. Eenige jaren geleden moet hem al een wenk zijn gegeven om heen te gaan, maar daaraan heeft hij niet voldaan. Hij was vijandig tegenover de Inlandsche beweging.-

O P I U M .- In een hoofdartikel wordt verteld van den slechten invloed van het opiumschuiven en de wensch geuit dat dit gebruik spoedig zal zijn uitgeroeid.-

Van 16 April 1919 No. 29.-

VOLKSVERGADERING.- De redactie neemt verkort een verslag op van de aangekondigde volksvergadering die ter kantore van den Assistent-Resident te Menggala werd gehouden in tegenwoordigheid van den Resident terwijl een duizend menschen aanwezig waren, (de redactie teekent hierbij aan, dat het volgens anderen maar drie honderd waren).

De vergadering werd geopend door den heer Radja Mangkoe Boemi en daarna hield de heer Radja Waka Mega, de steller van het verslag, een lezing, waarin hij verklaarde dat eindelijk de ingezetenen van de Lampongs met hun klachten in het openbaar aankomen welke klachten ze al lang hadden en niet voor den dag brachten. De Lampongers hebben lang in het duister geleefd maar nu is de tijd gekomen dat men daaruit treedt. De spreker wees erop dat de Lampongs zeer afhankelijk zijn vreemdelingen die hier ondernemingen hebben en het gevaar dreigt dat het wordt als op Java, waar de kapitalisten alle krechten op den grond hebben weggenomen; wanneer dat geschiedt zullen de Inlanders contract-koelies moeten worden. Daar alle Inlanders recht hebben op rechtvaardigheid en menschelijkheid komen ze daarvoor in actie en vragen aan de Nederlandsche Regeering de noodige veranderingen te willen aanbrengen.

Hierop werden de gewenschte veranderingen besproken.

De wensch werd geuit naar de benoeming van andere leden van den Landraad dan de tot heden gekozenen, die behooren tot de conservatieven. Men zou graag ook particulieren gekozen willen zien. De Resident antwoordde dat dit zou kunnen geschieden.

Gevraagd werd om een verandering in de regelingen van de kredietbank die nu een kampong uitsluit als er twee of drie bewoners van achterstallig zijn. De Resident beloofde goede regeling.

Gewezen werd op de hormatcirculaire en de wenschelijkheid dat de ambtenaren beseffen dat zij er voor het volk zijn en niet omgekeerd. De Resident verklaarde dat dit al voldoende erkend werd.

De wensch werd geuit naar meer onderwijsgelegenheden: een H. I.S. te Menggala, een Mulo te Tandjong-Karang, een Landbouwschool te Gedong-Tetaan, een Ambachtsschool te Menggala of Goenoeng-Soegih. De Resident zeide, dat er weinig onderwijzers zijn en de kosten van de scholen hoog, maar men zou een rekest kunnen indienen.

De wensch werd geuit naar verbetering van den landbouw en de aanstelling van landbouwleeraars. De Resident beloofde dat dit spoedig geschieden zou.

De wenschelijkheid werd betoogd van een gemeenteraad, wat de goedkeuring had van den Resident.

Gevraagd werd om een spoor te Menggala en om belasting- en heerendienst-commissies. De Resident beloofde dat belasting en heerendienst beter geregeld zullen worden en dat over een spoorlijn al wordt nagedacht, maar een ingediend rekest den uitslag wellicht zal bespoedigen.

Gezegd werd dat de Inlanders nog niet accoord gaan met het plan van een militie. (Wat antwoordde de Resident??? vroeg de redactie).

Gevraagd werd naar twee havens meer en wel te Laboean Meringgai en te Dinti Teladas.

Dat kon niet, antwoordde de Resident.

Ten slotte werd gevraagd den heer Withlan Resident te maken.

H U L P .- Meegedeeld werd dat er voor den veroordeelden redacteur al f 274.50 bijeen is gebracht, al meer dan de boete bedraagt.

E M I G R A T I E .- Het artikel van de Sinar-Hindia overnemend over de emigratie van Inlanders naar de Lampongs, betoogt de redactie dat dit van veel nut zou wezen voor de bevolking van de Lampongs daar de Javanen een voorbeeld kunnen geven van hun ijver en handigheid in den sawaharbeid en meewerken kunnen tot vermeerdering van de opbrengst van de Lampongs.-

T E R A D J O E .-

Van 19 April 1919 No. extra.-

H E T B L A D .- Sedert 17 Maart verschijnt te Palembang een weekblad, uitgifte van de Sarekat-Islam aldaar, dat in dit overzicht voortaan behandeld zal worden. Het blad heet Teradjoe, balans, en bevat thans al eenige pagina's

advertenties. Het zou 21 April verschenen zijn als dit niet op Palembang was geweest, maar, mede om geluk te wenschen met den verjaardag van Prins Hendrik, is Zaterdag 19 April dit extra-nummer uitgegeven.-

RIJSTSCHAARSCHTE.- Een zeer lang artikel met vele vetgedrukte regels en woorden, geschreven door A.M. t bespreking van de maatregelen der Regeering om de voedselschaarsc tegen te gaan. De Regeering heeft namelijk aan de Borneo-Sumatra handelmaatschappij het monopolie van rijstverkoop gegeven. De schrijver erkent gaarne de goede bedoelingen van de Regeering en zet de verkeerde voorstellingen van haar daden recht. Er is in een vorig nummer over geklaagd dat de Regeering deze vreemde maatschappij bevoordeelde en de handelaren van Palembang verhinderde rijst te laten uitkomen die tegenwoordig te Singapore weer goedkooper i Schrijver betoogt dat alle rijsthandelaren kapitalisten zijn die zich van de belangen van het volk niets aantrekken en het dus voo het volk hetzelfde is wie er de rijst verkoopt. Het is de groote vraag of de handelaren wel rijst zullen laten komen tegen lageren prijs, en schrijver wijst op hetgeen met de rijst al is geschied ten nadeele van het volk. Hij betoogt evenwel dat de Regeering gebonden is door deze eigen regeling en nu zonder schade de rijst niet goedkooper kan verkoopen. De bevolking denkt dan natuurlijk dat Regeering of kapitalisten hetzelfde is. Schrijver merkt op dat de Regeering ernaar streeft bij het volk te komen en er in is geslaagd door verschillende maatregelen een heel klein beetje het vertrouwen te winnen, maar als ze geen maatregelen neemt dat zijzelve geen hongergevaar brengt voor het volk, moet ze het hare doen om de rijstprijzen te doen dalen. Er mag al genoeg rijst in Palembang zijn, er wordt honger geleden als de prijzen zoo hoog blijven. Schrijver is voor een in beslagname van alle rijst en distributie van Regeeringswege met goed toezicht op het personeel, met de verdeeling belast.-

ADVERTENTIE.- In een advertentie, vermoedelijk een advertentie van redactioneel maaksel, wordt doo "een Inlander van het oude soort" een "Europeesch totok-meisje"gevraagd ter kennismaking, dat het kleinambtenarsexamen heeft afgelegd en kan huishouden en koken. Als de kennismaking meevalt kan zij zijn echtgenoote worden voor penghoeloe en notaris. Gevraagd wordt brieven met portret onder het motto "Kepingin" (Gevraagd). Geheimhouding verzekerd.-

SCHRIJVERS.- B. geeft een artikeltje waarin hij klaagt over de geringe salarissen van de magangs en klerken. Maar dat is hun eigen schuld, is zijn meening daar ze wel moeten gaan als ze meenen te weinig te verdienen; ongelukkig is er geen solidariteit daar er steeds waar liefhebbers gereed staan als er een wegens te weinig salaris heengaat en die andere zijn dan bereid tegen lager salaris te werken. Schrijver zegt ten slotte dat men niet moet denken dat hij revolutionnair is of leider van werkstakingen.

De redactie voegt hieraan eenige opmerkingen toe. Ze zegt dat de schuld van de geringe verdiensten ligt bij de jongelui die maar meenen als ze wat geleerd hebben dat ze dadelijk op een bureau veel zullen verdienen en wellicht de letter "W" zullen krijgen. Maar dat is niet zoo en wanneer ze zich schamen op andere wijze aan den kost te komen, is dat een verkeerde opvatting. De redactie wijst dan op andere landen waar men de particulieren hooger in Hena eere heeft dan de ambtenaren en op Indie zelf waar de tokohouders en ondernemers een voorbeeld zijn. Wanneer met de pen niets te verdienen valt, neme men de patjol ter hand, zegt de redactie, en vooral in dezen tijd is dat noodig daar er gebrek is aan voedingsmiddelen. De honger staat voor de deur en het vruchtbare land en het ruime bosch wachten ons al lang.-

P E M B E R I T A - M A K A S S E R .-
Van 7 April 1919 No. 82 t/m 11 April No. 86.-

Bevatten niets anders van belang voor dit overzicht dan een ingezonden oproep aan de hulponderwijzers om een Bond op te richten ten einde verbetering van positie te krijgen. En van dezelfde schrijver H.O., een ingezonden stuk over het verschil in opleiding van Europeesche opvoeders der jeugd en van Inlandsche opvoeders met den wensch dat verbetering gebracht mag worden in de opleiding van laatsgenoemden. En van hun lot.

Voorts de mededeeling dat te Ternate is opgericht de vereeniging Boedi-Moelia, die ten doel heeft het optreden tegen te werken van de Chineesche handelaren die de prijzen van de levensmiddelen maar opdrijven. De vereeniging die loyaal tegenover de Regeering staat, zal ook aan cooperatie doen.-

SINAR - MATAHARI .-

Van 7 en 9 April 1919 Nos 50 en 51.-

Bevatten geen bijzonders voor dit overzicht.-

Van 11 April 1919 No. 52.-

BALANGNIPA.- Iemand uit Balangnipa met vertelt dat het daar droevig is gesteld de levensmiddelen. De rijst is er duur, f 22.50 de pikoel, en men gebruikt er veel djagoeng, maar naar verluidt wordt er door de handelaren veel djagoeng uitgevoerd hoewel er voor de streek zelf niet veel is.

Voorts vertelt de schrijver van de moeilijkheid welke de ambtenaren ondervinden die hun salaris niet op de 1sten van de maand ontvangen. De handelaren toch willen hun geen rijst op krediet leveren als ze niet eerst de vorige hebben afbetaald en dat kunnen ze niet, voor ze tractement krijgen. Schrijver hoopt dat de Gouverneur van Celebes zal zorgen dat men de tractementen der eersten krijgt.

De redactie voegt er een noot aan toe en zegt dat men dat geval van de djagoeng dan ook niet voor zich moet houden maar aan het bestuur meedeelen daar dit er anders niets van weet, terwijl ze den raad geeft ten aanzien van de tractementen eerst de zaak voor te leggen aan het hoofd van plaatselijk bestuur.-

----------oOo----------

Weltevreden, 26 April 1919.-
Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden.-

----------O&O----------

OVERZICHT VAN DE INLANDSCHE PERS.-

No. 16/1919.-

JAVAANSCHE - BLADEN .-

D A R M O - K O N D O .-
Van 14 April 1919 No. 44.-

PERSONEEL LANDRENTE ONDERZOEK. Verzuchting.- In een zeer uitvoerig artikel toont Basi no Atmodiwirjo te Somoroto (Madioen) aan dat de betrekking van Mantri bij het landrente-onderzoek geen benijdenswaardige is. Behalve dat de tractementen verre van schitterend te noemen zijn, gaat de promotie onder de élèves ook slecht en ongeregeld, en heeft de Mantri een zwaar bestaan, doordat hij steeds buiten werkzaam is, maandenlang.

De Perserikatan Landrente doet niets.

Het gezinsleven kent de Mantri bij het L.O. niet. In het kort die Mantri heeft niet dat leven, waarop hij als mensch aanspraak mag doen gelden.

Schr. stelt een radicale wijziging van dienstregeling en personeelsuitbreiding voor, waardoor een Mantri na een jaar buiten gewerkt te hebben, op het kantoor wordt geplaatst, maar het aantal Mantri's dan verdubbeld zal moeten worden.

Schr. heeft zijn toevlucht tot de krant genomen, niet omdat hij zoo graag bekend wil zijn, maar omdat hem de gelegenheid ontbreekt om over zijn ideeën met de collega's te spreken.-

INL. VEREENIGINGEN. Veemantri-Bond.- In antwoord op Soekadi's schrijven (een verwijt tegen de veemantri's op Java dat men niets meer hoort van den Veemantri-Bond, die toch zoo noodig is(1)) schrijft Moesa uit Sragen, dat op 30 Maart jl. te Modjokerto een vergadering van Veemantri's heeft plaats gehad. Op die vergadering waren 6 mantri's aanwezig als afgevaardigden van de residentie Kediri, Madioen, Solo, Pasoeroean en Soerabaja, terwijl Kediri bericht van verhindering had gezonden. Besloten werd aan den Volksraad te vragen: 1. om verbetering der bezoldiging 2. intrekking van St. 1917 No. 86 (verdeeling in klassen).

Ook werd definitief tot oprichting van den Bond besloten, waarvan de heer Boestomo voorloopig president werd. Afdeelingen zullen niet worden opgericht, doch voor elke residentie zal een hoofd worden aangewezen, voor verspreiding van mededeelingen en voor het innen van entrée- en contributiegelden. Den zetel van den Bond vermeldt schrijver niet.

In Mei a.s. zal een bestuursvergadering te Solo worden gehouden voor eventueele statuten- en Reglementen-wijziging, terwijl in Juli a.s. een algemeene vergadering op een nader te bepalen plaats zal worden bijeengeroepen.

Gehoopt wordt dat de collega's in Bali en Lombok zich zullen aansluiten en de aldaar gevormde vereeniging niet ontbonden zal worden.-

INL. POLITIE-BOND. Solo.- Met vreugde maakt S.D.Tond melding van de op 27 dezer te houden algemeene vergadering van den Politie-bond Boemipoetra te Solo, een teeken van wederopleving van dien bond. Schr. acht ook de tijd reeds gekomen om een Vakbond van B.B.Ambtenaren op te richten.

Aan de vergadering geeft de inz. in overweging:

1. een buitenstaander tot president te kiezen.
2. uitgifte van een orgaan, ook onder redactie van buitenstaanders.-

Van 16 April 1919 No. 45.-

IMMIGRATIE LAMPONGS.- Op last van den Resident van Solo gaan de Controleur van Wonogiri, de Mantri Dibijopernoto naar de Lampongsche districten om de landbouwtoestanden en de levensomstandigheden der bevolking aldaar op te nemen.

---

(1) Zie I.P.O. No. 14/1919 Jav. Bl. blz. 3.-

De D.K. ziet hierin het ernstige voornemen om de immigratie van Javanen naar de Lampongsche districten krachtig te bevorderen.

BESTUURSSCHOOL EN CIRCULAIRE B.B.- Men zal zich zeker nog de circulaire van den Directeur B.B. van 31 Januari 1919 herinneren, gericht aan de Residenten op Java en Madoera en waarin bepaald is het ambtenaren ouder dan 30 jaar niet tot de bestuursschool te Batavia meer kunnen worden toegelaten. Deze circulaire heeft, zegt Darmoharjono, ontevredenheid gewekt bij de Inl. B.B. ambtenaren, omdat vroeger de grensleeftijd 35 jaar was en men heeft er zich in het Bataviaasch Nieuwsblad over uitgelaten, en geschreven dat een jongeling op zijn 14de jaar de H.I.S. verlaat en dan nog 7 jaren verder moet studeeren; dus 21 jaar oud is als hij klaar is. Na 6 jaar dienst kan hij Assistent-Wedono zijn, op zijn 29ste jaar is de man dus pas 2 jaar Assistent. Maar ..... er zijn vele uitzonderingen op dien regel.

Inzender vindt de bepaling van 30 jaar als grensleeftijd echter wel goed, maar men moet dien niet dadelijk toepassen doch eerst na een voorbereidingstijd van 5 jaren.

De aanwijzing dier leerlingen moet echter niet gebaseerd zijn op de cijfers, gehaald op het eindexamen der O.S.V.I.A., want een goed diploma bewijst niet altijd dat men een goed B.B.-ambtenaar is. Vele voorbeelden zijn er, om te bewijzen, dat lieden met slechte cijfers tot zeer goede bestuursambtenaren werden, en omgekeerd lieden met mooie cijfers bij het B.B. niet deugden. De toelating moet dus geschieden op aanwijzing van den Resident met in achtneming van de bestuurspraktijk van den Candidaat. Maar dit alleen is ook niet genoeg. Men lette ook op het karakter van de candidaat.

Op 19 April 1919 niet verschenen.-

D J A W I - H I S W O R O .-

Van 14 April 1919 No. 44.-

VRIENDSCHAP EN VERWIJDERING.- Van Tjiocja een verhaaltje om aan te toonen hoe waar de raad is, die de ouderwetschen dikwijls geven, nl.: vriendschap sluiten is goed, maar niet te innig, want de minste kleinigheid geeft den aanleiding tot scheiding.

(twee) Het verhaal vertelt van gewone kameraden A en B, die beiden Mantri worden. A met groote, B met kleine macht. A verwaarloost zijn plicht, B brengt hem dat herhaaldelijk onder het oog, en als hij ziet dat het niets helpt en de toestanden in het ressort steeds verergeren, rapporteert hij het aan den Vorst. A krijgt een flinke aanmerking, maar ... wordt boos op B en scheiding der beide vrienden volgt.-

SCHOONMAAK-INSPECTIE, Solo.- Als nablijver van de sedert verdwenen pestziekte in Solo, hebben we nog de schoonmaak-inspectie. Deze dienst bezorgt toch nog last aan de bevolking, vindt Klikspaan. Vroeger mocht men ons wel opjagen om ons boeltje schoon te houden, want toen beprepen wij nog niet. Maar nu heeft de bevolking leeren inzien dat netheid noodig zijn voor een goeden hygienischen toestand. Waarvoor dus nog het strenge optreden, dat op den vastgestelden dag de bevolking alles in den steek moet laten, om bij de inspectie tegenwoordig te zijn en al het huisraad naar buiten te dragen. Naar verluidt zal die dienst worden opgeheven, misschien tegen eind 1920. En daarom zijn de beambten van dien dienst nu reeds begonnen om te rekesten naar andere betrekkingen, nl. de nieuwe in de Lampongs te scheppen functiën in verband met de openlegging der bosschen en den bouw van kampongs, of om daar een stuk grond te mogen hebben.

Van 16 April 1919 No. 45.-

GEBRUIK VAN "KOWE".- Met veel geschreeuw van "Zaman kemadjoewan", "berani karena benar, takoet karena salah" verheft Djasminatoen, blijkbaar een letterzetter, zijn stem tegen het gebruik van "Kowe" door meerderen tegen minderen, en hij vindt dat de Chefs maar Maleisch met hun ondergeschikten moeten spreken.-

GODSDIENSTIGE VEREENIGINGEN. Sidik amanat Tablek Fatona.- In de Darmo-Kondo van 14 April No. 44 is opgenomen een zeer kort verslag van het congres voor de godsdienstige vereeniging "Sidik Amanat Tableg Fatona" op 13 dezer te Solo gehouden. Het congres werd door 21500 personen bezocht. Na opening werd o.a. gesproken door H. Fahrodin over den godsdienst van Adam tot aan Mohammad; M. Hani, over de macht van den Islam, Kj. Djarkasi (van Magelang) over de ongeldigheid der oesoer-(tafelgeld) en huwelijks-gelden, en dus M. Moechtar over godsdienstscholen.

De motie van M.Ng. Darsosasmito om vrijheid van den Islam in Indië, nadat ook Tjiptomangoenkoesoemo en Poerwodihardjo hun ideeën daarover hadden geuit, en meegewerkt aan de juiste redactie daarvan, werd aangenomen.

De beide Djawi's van deze week bevatten over dat congres, alleen in dit nummer (45) van de Djawi-Hisworo een korte bespreking, waarin vermeldt wordt dat ook critiek is uitgeoefend op de "Kijahi2pondok" en de panghoeloe's. Ook kwam een motie ter sprake, zegt het entrefilet, om subsidie aan de Regeering te vragen (blijkbaar een andere motie waarvan de D.K. spreekt. Rapp.). Tjipto en Poerwo verklaarden er zich tegen en de motie viel. Daarom brengt de red. hun gaarne hulde.-

DEWI SOEMBI.- In de rubriek "Warno-Sari" een plaatje, voorstellende een vrouw, Dewi Soembi, schijnlings op een wit Perzisch paard gezeten, een kris in de rechterhand, gereed om zich te verdedigen tegen een haar aanvallend everzwijn.

In den tekst wordt slechts vermeld dat "Dewi Soembi" een Soendaneesche schoone was, waarover een heel mooie legende gaat, reeds vertaald door Hofdijk en gedrukt. Daar de legende te lang om vertold te worden moet de inzender volstaan alleen het plaatje te geven.

Dan volgt in deze rubriek, een recept voor vleesch-frikadellen.-

Op 18 April 1919 niet verschenen (Goede Vrijdag).-

D J A W I - K O N D O .-

Van 15 April 1919 No. 45.-

HOOFDREDACTIE.- Martodharsono deelt mede dat hij van af heden weder de hoofdredactie der beide Djawi's waarneemt(1), en hij spoort de medewerkers aan nu maar gerust hun stukken in te zenden, hij zal dan gaarne de verantwoordelijkheid daarvan op zich nemen, als de inhoud maar juist is, en de inzenders hem hun ware namen opgeven.

Aan M. Sasrowirjono, die beter dan hij had verwacht, de redactie der bladen heeft gevoerd tijdens zijn rusttijd, brengt hij hartelijk zijn welgemeenden dank.-

APRILGRAP.- De Djawa-Kondo heeft ook een Aprilgrap gehad en met succes. Het blad berichtte in No. 39 (1 April 1919) dat den volgenden dag in de Sriwedari een "Blorong", d.i. een dier met slangenlichaam en menschenkop, te zien zou zijn.

---

(1) Zie I.P.O. No. 15/1919 Jav. Bl. blz. 5/6.-

J.C. Klikspaan is er in geloopen en zendt nu een verbitterd inge zonden stuk in dat er zooveel menschen een vergeefschen tocht naar Sriwedari hebben gemaakt, want daar was niets te doen, "geen Kat hoorde men er hoesten", terwijl de opziener dier plaat van vermakkelijkheid verklaarde nergens van te weten. Hoe komen menschen toch aan zulke leugenachtige berichten, dat ze zelfs in de krant worden opgenomen!".

Ha, ha, ha, lacht hem de red. Pr(awiro) S(oemardjo) in een noot uit :„kijk toch naar den datum van het bericht: Een April!"

Van 17 April 1919 No. 46.-

INL. VEREENIGINGEN.
Congres: Jong-Java, Solo.- Dit nummer bevat een kort verslag van e openbare vergadering door de vereeniging "Jo Java" op 14 April jl. gehouden. Onder de bez kers werden opgemerkt de Prangwadono en ande hooge personen benevens verschillende afgevaardigden van B.O., S I., Narpowandowo, Marktwezenbond, e.a. vereenigingen. President Vice-president heetten den aanwezigen welkom en dankte voor den ondervonden financieelen steun van donateurs en buitengewone le den, en sprakon de hoop uit, dat steeds maar steun z worden verleend, want niet alleen geld is noodig, maar er is no veel te doen voor de vereeniging.

M.Ng. Josowidagdo hield een voordracht over "karakter" en haalde daarvoor verschillende voorbeelden aan uit wajangverhalen In het debat verzette M.Ng. Wirjoboesono, R.Ng. Poerwodihardjo, R.Ng. Prawiroatmodjo zich tegen zulke voorbeelden, zij hadden ve liever gewild voorbeelden uit de geschiedenis van Sri-Diponegor en K.P. Mangkoeboemi, enz. enz.

R.Ng. Sastrosoewigno had het over burger-plichten en rechte terwijl R.M. Sidardjo sprak over rust en orde in het land. P.M. P.A. Koesoemodiningrat hield een lezing over het wajangspel. Daarna sluiting.-

C L E O P A T R A .- In de Rubriek "Warno-Sari" een schetsj over Cleopatra in Alexandrië, met een plaat voorstellende een negerslaaf, die Cleopatra op zijn rug draagt, gaande in het paleis van Julius Caesar. Als tekst bij het plaat, een korte levensgeschiedenis van Cleopatra.-

Op 19 April 1919 niet verschenen wegens den feestdag.-

B R O M A R T A N I .-

Van 13 April 1919 No. 29.-

Niets bijzonders voor dit overzicht.-

----------o&o----------

Weltevreden, 26 April 1919,-
Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden.-

-------o&o-------

OVERZICHT VAN DE INLANDSCHE PERS

No.16/1919

EXTREMISTISCHE BLADEN.

S R I - D I P O N E G O R O. [2.C.

Van 14 April 1919 No.14.

VOLKSRAAD EN KOMEDIE. Soerjopranoto geeft een beschouwing over de resultaten van den Volksraad en zet uiteen waarom Sri terecht de Volksraad een komedie wordt genoemd. Hij doet dit aan de hand van de geschrapte amendementen van den Volksraad op de begrooting en de rede van mr.Fock in de Kamer. Deze beschouwing wordt nog vervolgd. Daar van zal een overzicht worden gegeven als de beschouwing af is.

REVOLUTIEPLANNEN IN NEDERLAND. M.D. Tri Pranoto vertelt van de eerste mislukte poging om in Nederland revolutie te verwekken en verder haalt hij uit de telegrammen aan wat er nog wordt bericht over gebeurtenissen en maatregelen die er op wijzen dat de revolutie nog niet geheel van de lucht is. Schrijver concludeert dan ook dat de wensch naar verandering van bestuur in Nederland wel degelijk bestaat en de revolutiegezindingen nog niet zijn verdwenen.

VAKVEREENIGING. Fabriek Watson. Meegedeeld wordt:

"Zondag 6 dezer werd in het gebouw van de vereeniging Mohamadiah te Kaoeman Jogja, een vergadering gehouden van de groep werklieden der ijzerfabriek "Watson" te Jogja van de S.I. onder leiding van den heer Kadarisman. Op de vergadering waren ook tegenwoordig de president, vice-president en commissaris van de S.I. Jogja.

Het doel van de vergadering was de oprichting van een vereeniging van het werkliedenpersoneel van bovengenoemde fabriek.

Nadat de heer Kadarisman in den breede het doel en de wijze van optreden van de werkliedenvereenigingen had uiteengezet, werden het ontwerp van statuten en huishoudelijk reglement aangenomen met enkele wijzigingen".

Het doel is volgens de statuten: "Met kracht van geld en eensgezindheid te streven naar hetgeen den leden voordeel en bescherming kan brengen, opdat langs dezen weg het personeel van die fabriek vooruitkomen kan en onderdrukking en afpersarij kan afweren totdat hun lot goed zal wezen".

M E D A N - B E R G E R A K

Van 10 April 1919 No.15.

HET NUT VAN KRANTEN. Van Dandang Mangaloep een uiteenzetting van het nut der kranten. Wat een verschil bestaat er niet tusschen de kranten van eenige jaren geleden en die van tegenwoordig ! Tegenwoordig is het aantal groot, de inhoud goed, de leus is berani karena benar, en de kranten doen veel goods. Telegrafisch worden allerlei berichten uit verschillende plaatsen gezonden.

Wie ernstig kranten leest, put er veel leering en leiding uit. Men wordt flink en moedig door de kranten. Schr. weet het van zich zelf. Vroeger kroop schr. in een als hij Europeesche bestuursambtenaren of hooge Inlandsche ambtenaren zag, en nu ziet schr. door

het lezen van kranten, in die ambtenaren slechts gewone menschen. De krant brengt verbetering in slechte toestanden, enz.enz.; men zou boekdeelen kunnen vullen met de beschrijving van alles waarin de krant nuttig is en kan zijn.

En...evenals menschen verschillend zijn van natuur en imborst, zoo heeft ook elke krant haar eigen richting en geest. De een is heftig, de andere kalm, maar nut hebben ze allen. En langzamerhand zullen door de krant ook verdwijnen de waardeverschillen van rassen onderling en zal men niet meer denken dat witte menschen voor 3 en gele maar voor 1½ gelden, maar zal men overtuigd worden van de onaantastbare stelling dat alle menschen gelijk zijn, want schepselen Gods.

PERSDELICT ? De Medan Bergerak is op 7 April voor den Wedono-politie ontboden, wegens een artikel handelende over den bekende aanstootgevende rede Van der Jagt in den Volksraad, waarvan Soerjo Nitihardjo de schrijver is. De geïncrimineerde zin luidt: Boleh djadi itoe Van der Jagt atjap kali makan goela....dari fabriek. (Mogelijk eet die Van der Jagt dikwijls suiker....van de fabriek"). bijk

Soerjo Nitihardjo vraagt zich nu af, waarom hij eigen moet vervolgd worden. Zijn artikel was een antwoord op dat van Van der Jagt. Waarom wordt Van der Jagt dan niet vervolgd wegens beleediging van den Inlander. En die zinsnede... daar schuilt niets kwaads in ! Lees voor de stippels "Kaloewaran" (afkomstig) en de zin is compleet ! en waar ook ! want als Van der Jagt altijd inlandsche suiker zou eten, zal hem dat zeker een of andere ziekte bezorgen.

VROUWEN-BESCHERMING. De geheime vereeniging. Solo.

De nu bijna een jaar bestaande geheime vereeniging te Solo, wier doel is bescherming der vrouw in het algemeen tegen ongepast optreden der mannen, is eigenlijk nooit besproken (werd meermalen in de Persoverzichten behandeld Rapp.), zegt Hardho, en daarom viel het hem op dat de Warna Warta een artikel daarover bevatte onder het hoofd: Vereeniging Tjoekoer (=scheren) Hidoeng (=neus) waarin wordt vertold dat de werkwijze der vereeniging is: anonieme brief schrijven aan den manspersoon, die zich schuldig heeft gemaakt aan een ongeoorloofde handeling tegenover een vrouw of meisje, welke brief een dringend ultimatum bevat om zoo iets nooit meer te doen. Afschriften van dien brief gaan naar den betrokken onderwijzer als het betreft een nog de school bezoekenden jongeling, en als het iemand betreft die lid is van de een of ander vereeniging, krijgt ook de vereeniging een afschrift.

Behalve een ultimatum houdt de brief dan in een bedreiging, dat bij niet wijziging van gedrag, den betrokkene de neus zal worden afgeschoren, en minstens een flink pak ransel zal worden gegeven

Dat artikel werd ook door de Sin Po overgenomen, die in een volgend nummer vraagt of het geen overweging verdient om een afdeeling te New York op te richten, want daar is het blijkbaar noodig dat de vrouwen tegen de mannen worden beschermd, blijkens een klacht van mevr. Tina Ihrmark, die na de scheiding van haar huwelijk, bij het zoeken naar werk, moest ondervinden dat de heeren dan steeds dachten dat zij zich zelf wilde geven, en haar wel werk wilden geven, maar...dan zou zij haar reputatie moeten opofferen. Of..als men werk gaf...kwam het onoorbare voorstel daarna ! Steeds beleedigd door "lieden" die "heer" wilden genoemd worden, nam zij ten laatste vergif in en stierf in armoede.

Hardho is erg benieuwd wat de vereeniging te Solo antwoorden zal.

SAMA-RATA.

Van 12 April 1919 No.12.

OESTERVISSCHERIJ. C.S.R. schrijft over de lieden van Haulan-sombilan, die oesters plegen te visschen, die gegeten kunnen worden terwijl de parels in de schelpen voor zes gulden per tji (is een tiende thail) kunnen worden verkocht. Het gebeurt namelijk herhaaldelijk dat deze lieden worden gearresteerd en naar Pangkalan Berandan gebracht om voor den Landraad terecht te staan, waar ze dan ook weer worden vrijgelaten. Schrijver vindt dit verkeerd; wanneer het visschen niet mag, laat men het dan bekendmaken, maar men ruikte niet de lieden uit hun gezin. Hij betoogt verder dat het visschen van parel-oesters maar in een gedeelte van het jaar kan geschieden en tegenwoordig de menschen kan helpen door de dure tijden heen te komen. Maar hoe het zij, in elk geval moet de regeering bekend maken of het mag of niet.

De redactie zegt hierbij, dat het niet behoorlijk is het te verbieden.

EEN AANKLACHT. Iemand die zich teekent "Het masker met de witte tanden", schrijft aan het blad dat de administrateur van Medang Ara een brief ontving in het Hollandsch waarin werd gezegd dat de vertegenwoordiger van het blad Sama Rata, "hetwelk de inlanders opzet tot oproer en moord op de Europeanen", te Medang Ara is de hoofdcranie Mohamad Tjaib, ten aangeraden wordt daartegen maatregelen te nemen. De brief is geteekend door "Europeanen". De administrateur heeft den brief met een glimlach ontvangen en aan zijn hoofdcranie laten lezen, die heeft moeten lachen om de stommiteit van de schrijvers. "Het masker" merkt op dat de schrijver mogelijk een inlander is die denn hoofdcranie graag weg zou willen hebben om hem te vervangen. Wanneer het een Europeaan is, is het een van de lafaards en vijandige lieden en schrijver vergeet niet den wensch te uiten dat hij door den duivel der influenza naar het graf worde gebracht, als een gevaar voor het welzijn der menschheid in dezen tijd.

DOODSTRAF. Naar aanleiding van het bericht dat de vier moordenaars van een administrateur worden veroordeeld tot de doodstraf vraagt het blad of de hoogere rechter dat vonnis wel zal bekrachtigen en of dan vier zielen moeten gedood worden voor een ? Hij vertelt dat er een groep menschen is die aangedrongen hebben op het afschaffen van de doodstraf maar de meerderheid daartegen was. Over Europeanen wordt de straf zoo goed als niet uitgesproken en voor Brinkman werd ze niet ten uitvoer gebracht omdat die zelfmoord had gepleegd. Dat is zeker de reden waarom men de straf behouden wil die alleen voor inlanders en Chineezen dient. Schrijver wil afwachten of er protest tegen dit vonnis komt.

WILLEKEURIGE BEHANDELING ? Uit Pematang Siantar werd aan het blad geschreven, dat eenige jaren geleden een Batakker, penghoeloe van een kampong in Tapanooli, aan den assistent-resident gronden verzocht en kreeg die hij met een vijftigtal lieden uit Tapanooli bewerkte, welk aantal tot een honderd vijftig aangroeide waarvan hij kamponghoofd werd. De menschen hebben anderhalf jaar rustig hun werk kunnen doen,

toen op zekeren dag de controleur en de radja van P.Pandi met een ondernemer kwamen aanzetten en meedeelden dat de gronden van de kampong aan de onderneming moesten komen. De menschen verzetten zich daar natuurlijk tegen en wezen op hun schriftelijke toestemming van den assistent-resident, maar gezegd werd dat de onderneming de gronden moest hebben. De controleur werd overgeplaatst en zijn opvolger onderzocht de zaak en liet aan de landbouwers weten dat zij konden blijven. In 1918 evenwel verwoestte een bandjir de sawahs en een deel van den theeaanplant van de onderneming, daarnaast, en van dezen bandjir heeft de kapitalist gebruik gemaakt om de landbouwers onaangenaamheden te bezorgen; hij heeft namelijk bij het bestuur erop aangedrongen dat een groote waterleiding zou worden gegraven, naar het heette om bandjirs te voorkomen, en deze kwam op het gebied van de landbouwers en beschadigde een deel van hun gronden. De lieden wezen daar al op voor de waterleiding werd gegraven, maar vergeefs. Schrijver eindigt:

"Aldus is het lot van ons zwakke ras". Wanneer er kwestie is met de kapitalisten moet dat ras het verliezen en dat heet nu een ware bescherming en rechtvaardigheid. "Wie hersens heeft kan daarover wel eens nadenken".

BLOEDZUIGER. Geschreven wordt over een inlandschen mandoor van de onderneming Serang Djaja die "een bloedzuiger voor zijn rasgenooten" wordt genoemd. Hij verkoopt waren tegen buitensporig hooge prijzen en maakt van zijn macht gebruik om willekeurig op te treden tegen wie bij hem in het krijt staat, vertelt het blad.

NIEUW FEUILLETON. Aangekondigd wordt een nieuw feuilleton van "Vuurvlieg", dat heeten zal : "De macht van het geld of de avonturen van een ouderloos meisje". Het is een waar gebeurd verhaal dat plaats had op de Oostkust en er komen geheimen in voor uit rijke families die niet genoemd worden. Ook de toestanden van de koelies worden vertold en de droevo avonturen van een weesje dat in een paardestal stierf.

CONTRACT-JAVANEN. Toemenggoong-Soerogoeno verhaalt van de contractkoelies onder den titel "Delizie hel voor de Javanen".

Schrijver vraagt wie dit hoofd zal loochenen en vraagt dan: "Wat is dan de schuld van de Javanen, die men getale van honderdduizenden van hun land naar Deli zijn gekomen, dat hun lot zoo rampspoedig moet wezen ?

"Het bewijs daarvan: gaat mij ras onder de contractkoelies eens na, ze hebben genoeg ellende en vernedering gedragen, al te beginnen van het oogenblik dat ze in handen van de wervers waren tot ze in hun contractdienst den laatsten adem uitblazen; ze zijn niet anders behandeld dan als sapis: als ze vet en sterk zijn moeten ze trekken, worden ze uitgeperst en geslacht, maar als ze droog en mager zijn als een kilkerd, worden ze afgekeurd en kunnen naar huis gaan".

En dan heet het dat ze het zoo goed hebben, wat schrijver een komedie noemt, een uiterlijke schijn, terwijl de keerzijde anders is: men kan daar namelijk alles zien wat de kolom "ongeluk&g" vertelt, en wat in overeenstemming is met het hoofd van dit schrijven: Ellende, vernedering, willekeur moeten ze ondervinden. De menschen hebben aan "de sterken" verandering gevraagd maar vergeefs, men toonde de mooie zijde van de komedie.

Schrijver gaat op deze wijze door en merkt op dat "het rechtvaardige gouvernement !" de contractanten behoort te beschermen.

Ook een schrijver Achmad vertelt van het lot van de contractanten, maar doet dit op meer relateerende wijze onder aanhaling van cijfers betreffen de hun inkomsten.

DE ARBEIDERS. Een vrij lang en van vele vetgedrukte regels en cursiveeringen voorzien artikel, dat een oproep is, gericht tot de arbeiders om hun eigen waarde te leeren kennen en zich aan te sluiten bij den Sumatra Indischen arbeiders Bond. Het artikel is vol @ leuzen en algemeenheden.

S R I - S O E R O P A T I.

Van 10 April 1919 No.2.

DE RICHTING VAN HET BLAD. S.A., de hoofdredacteur, zet in een hoofdartikel de richting van het blad uiteen.

Hij merkt dan op dat in het eerste nummer in het kort daarover al een en ander is gezegd maar hij zich daarmee niet tevreden wil stellen. Als reden waarom de inlanders in het leven steeds het oneerspit delven noemt schrijver het gemis aan voldoende onderwijs en behoorlijke opvoeding. Het onderwijs hier staat ver achter bij dat in andere landen, er zijn nog veel te veel menschen die in het duister van de onwetendheid leven, terwijl er van opvoeding eigenlijk niet gesproken mag worden. De inlanders die onderwijs hebben genoten, vergeten voor een deel hun menschelijkheid, ze laten niet alleen na leiders te wezen van hun volk, maar worden verdrukkers van hun eigen ras.

Ook het gevoel van saamhoorigheid is er nog niet bij de inlanders en ook dat is een gevolg van te weinig onderwijs, waardoor men zich niet voldoende rekenschap geeft van de beteekenis van het gezegde: een voor allen en allen voor een. De regeering wenscht het volk een ruimer bestaan te verschaffen en wel langs den weg van ethiek en evolutie, maar tal van vertegenwoordigers van hier en ginder gaan daarmee niet accoord. Dit blad nu zal zijn stem laten hooren tegen het niet behoorlijk drijven en het streven om de regeering van het rechte pad te doen afwijken opdat deze woorden zullen worden vernomen door wie het aangaat en het er niet van zal komen dat het vertrouwen van het volk met den dag achteruit gaat.

Het blad zal als leermeester optreden en lessen in de opvoedkunde geven opdat de inlanders zullen leeren nadenken en hun moed zal toenemen.

BOLSJEWIKISME. Arga gaat voort met zijn artikel over het gezag, en geeft eenige mededeelingen over de leer van de Russische anarchisten en Proudhon met zijn volgelingen.

KEDIRI. S. geeft eenige opmerkingen over het gebeurde in Kediri, waar militairen zijn gekomen omdat de bevolking door honger en werkeloosheid gedreven tot het roepen van militairen aanleiding gaf. Het optreden van deze militairen wordt door schrijver ontleend aan de Nonatja en met erkentelijkheid maakt hij gewag van de komst van

generaal Van Rietschoten die verbetering bracht in de toestanden. Maar hij geeft den raad in het vervolg eerst na te denken en niet, gelijk nu, de put te dempen als het kalf al verdronken is.

Men moet nu evenwel niet denken dat alles in orde is: er kan voor de verbeterde regeling een andere in de plaats komen, dat hangt af van den invloed van de eene of de andere partij. Wie den grootsten invloed heeft wint.

ORANJEBOND VAN ORDE. Het blad neemt een schrijven op van den heer Tichelaar, waarin deze meedeelt dat hij niet meer in het bestuur van dien bond zit omdat hij zich niet verenigen kan met de richting waarin de vereeniging door haar president wordt gedreven.

----------oOo----------

Weltevreden, 26 April 1919.

Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden.

OVERZICHT VAN DE INLANDSCHE PERS.

No.16/1919.

Nationalistische bladen.

P A D J A D J A R A N.

Van 19 April 1919 No.16.

MOHAMMEDAANSCH GODS-DIENSTONDERWIJS op Inlandsche scholen.

K.Natawidjaja betoogt de wenschelijkheid tot het geven van Mohamedaansch godsdienst-onderwijs op alle Inlandsche scholen, zulks in verband met de emancipatie der Inlandsche vrouw, want het geloof versterkt het moreel.

DE ISLAM OP JAVA.

Door Mh.Sn. wordt in het Soendaneesch weergegeven een artikel in 1914 in de "Doenia Bergerak" verschenen, van de hand van den toenmaligen redacteur te Cairo van dat weekblad.

In dat artikel, den Islam op Java behandelende, constateerde schrijver het feit, dat de Turksche en Egyptische bladen opgetogen waren over de oprichting van de Sarikat Islam.

Hij wees echter verder op het gemis aan tijdschriften op godsdienstig gebied op Java en wekte de Javanen op om zoodanige tijdschriften uit te geven.

In een naschrift zegt Mh. Sn., dat waar schrijver over de S.I. sprekende, zeide, dat de actie slechts was uitgegaan van het ontwikkelde deel der bevolking, hij zich daarin vergiste, want dat degenen, die zich daarvoor hebben ingespannen, integendeel de verdrukte en uitgezogen Kromo's zijn, terwijl de ontwikkelden hen eerder tegenwerken.

Goed beschouwd kan men het echter de ontwikkelden niet kwalijk nemen, zegt hij. Van nature zijn ze de kromo's niet slecht gezind, maar het onderwijs in Indië is er niet opgericht om rassenliefde, liefde voor het geboorteland enz. te kweeken. Er zijn dan ook Nederlanders, die verklaard hebben, dat het onderwijs in Indië karaktervormend moet zijn, maar niet materialistisch.

Zelfs de Mohammedaansche geestelijken, bemoeien zich niet met de inlandsche beweging, uit vrees, dat hun eigen belangen zullen worden geschaad.

VROUWEN EMANCIPATIE. Wenschen.

Euis geeft in een artikel een gesprek weer tusschen een Inlandsch schoolmeisje en haar speelvriendin, waarbij de eerste haar wenschen uitte over de vrouwenemancipatie.

---oOo---

Weltevreden, 26 April 1919.

Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden.

OVERZICHT VAN DE INLANDSCHE PERS.

No.16/1919

GODSDIENSTIGE BLADEN.

I S L A M - B E R G E R A K

Van 1 April 1919 No.10.

OVERHEERSCHING EN PAUPERISME.

Onder het hoofd "Pauperisme" betoogt Soerjosasmojo dat het pauperisme in Indië een gevolg is van de overheerschïng van Indië, dat geen Recht en geen Vrijheid geniet. En is het geen regel, dat de overheerschende Regeering het overheerschte land onderdrukt ? Een regeering van eigen landaard zal dat nalaten doen. Alleen een vorsten- of autocratische regeering doet dat. Niet iedere vorst is autocratisch, maar toch is een regeering met een democratischen vorst ook nog niet billijk.

Moet nu Indië altijd maar stil blijven ? Het moet ageeren, om de vreemde overheerschïng te doen verdwijnen, dat is de weg om het pauperisme te bestrijden.

Schr. wil, als Indië eens vrij zal zijn, een republikeinsche regeering met een president, maar daar dit punt voorloopig nog niet aan de orde is, moet men eerst zoeken naar Vrijheid voor Indië. En in de allereerste plaats ten aanzien van den Islam, die geëerd en verbreid moet worden. Wij moeten, zegt schr., er thans voor waken dat de Islam niet verdrongen wordt door het Christendom, en daarvoor moeten wij goed leeren begrijpen de politiek door de zending gevolgd. De scheiding van Kerk en Staat zal zekerlijk heel wat beweging veroorzaken bij den Zending. En dus roept schr. zijn landgenooten toe:

Pakt aan ! Zorgt voor U zelf, vraagt niet om hulp. Let op het Imperialisme in Indië, de G.G. is een aristrocraat, de minister van Kolonien is een Christen ! en hoe de heer Idenburg staat ten aanzien van de voortdurende overheerschïng van Nederland over Indië, is bekend genoeg !

FANATIEK.

Cari legt uit wat fanatiek beteekent. De moslim moet fanatiek zijn, zegt hij, in den godsdienst, zoowel als in de broederschap. Want de overlevering zegt: Ge zijt nog geen moslim als ge uw broeder nog niet even lief hebt als U zelf. En ook te dien opzichte hoort men dus fanatiek te zijn.

En hier is men nog lang niet fanatiek in den godsdienst, waarom schrijver zijn geloofsgenooten aanspoort, om zich meer aan de godsdienstzaken en plichten te laten liggen.

Gelegen

----------oOo----------

Weltevreden, 26 April 1919

Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante

aangelegenheden.

OVERZICHT VAN DE INLANDSCHE PERS.-

No. 16/1919.-

VROUWENBEWEGING.-

S O E N T I N G - M E L A J O E .-
Van 4 April 1919 No. 14.-

Het blad bevat het uit de Pewarta-Deli overgenomen artikel, vermeld onder Octoesan-Melajoe in dit overzicht. Verder een minnedicht van Abdoel Wahab alias Laken.-

Van 11 April 1919 No. 15.-

ZORG VOOR DE HANDEN.- Uit de Tjahaja-Timor wordt een artikel opgenomen over de zorg voor de handen.-

G E D I C H T E N .- Het orgaan bevat verder eenige gedichten. Zitti Zahro vertelt in een ervan over de Kar nischool te Batavia; veel goeds daarover wordt gezegd en gewag wordt gemaakt van het nieuwe mooie gebouw.-

----------oOo----------

Weltevreden, 26 April 1919.-
Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden.-

-------OoO-------

OVERZICHT VAN DE INLANDSCHE PERS.-

No. 16/1919.-

MINAHASABLADEN.-

P A N G K A L - K E M A D J O E A N.-
Van 15 Maart 1919 No. 5.-

RADJA BOGAR.- Het blad is gevuld met een beschrijving van de gebeurtenissen in verband met het overlijden aan influenza van den Radja Bogar van Siaoe en de begrafenisplechtigheid, waarbij de brieven van deelneming mede zijn afgedrukt.-

Van 31 Maart 1919 No. 6.-

OM DEN TROON.- Het blad geeft een in het Nederlandsch gesteld hoofdartikel, waarin een bericht wordt besproken dat zekere Laihad tijdelijk vervanger van den overleden radja werd en de djogoegoe Kansil daartegen heftig protesteert. De redactie merkt op dat het altijd een wedijver is van de klerken djogoegoe en kapitenlaoets om op den koningstroon te komen en er door den een met stroop wordt gesmeerd, door den ander geprotesteerd. Naar het der redactie voorkomt heeft de heer Kansil als oudste djogoegoe wel de meeste rechten en wordt hij door het volk gewenscht. Als de Controleur dan ook als rechtvaardig man had gehandeld, had hij niet Laihad benoemd dien men niet mag en met wie heel wat moeilijkheden zouden komen als hij vast benoemd werd. Kansil is de zoon van een vroegeren radja en als zoodanig ook de rechte man op de rechte plaats.

Hierop wordt weer eens geschreven over de verkeerde toestanden die er tijdens den gezaghebber Van Dijk zouden hebben geheerscht, waarover de redactie het al dikwijls heeft gehad. Ze wijst dan op de wenschelijkheid van een plotselinge kasinspectie op de Sangireilanden en vraagt of er wel strenge controle is op storingen van de belastinggelden der hoofden.-

MILITAIRE TRACTEMENTEN.- Opgenomen wordt het praeadvies van den Menadoneeschen fusilier Kairupan, gegeven voor de commissie tot herziening van de militaire bezoldigingen te Magelang op 22 Februari.-

G O R O N T A L O.- Vandaar wordt bericht over de geweldige sterfte welke er in November plaats had op Gorontalo, waar het zoo erg was, dat de lijken van Mohamedanen soms twee of drie dagen boven aarde stonden. Er was geen gelegenheid om ze goed te begraven en daarom zijn twee Minahassers met een Europeaan naar den Assistent-Resident gegaan om deze zaken te vertellen, die dadelijk een onderzoek deed instellen. Men vond overblijfselen van lijken waaraan de beesten knaagden en er waren huizen uitgestorten waar men de beenderen van gestorvenen vond. Tot het einde van December zijn in Gorontalo ongeveer negen duizend Mohammedanen gestorven.

Later kwam de rijstschaarschte en de dure rijstprijs en het is te danken aan het optreden van den luitenant der Arabieren en den heer Schumann, dat men rijst invoerde.-

VERGADERING VAN HANDELAREN.- Verslag wordt gegeven van een vergadering van handelaren van verschillende rasser te Gorontalo op 9 Januari ll.

DE MINAHASSARAAD.- Tou Temboan schrijft in het Maleisch over de instelling van dezen raad en zegt dan dat er gestemd zal worden door mondelinge mededeeling van den gewenschten candidaat aan de commissie. En daartegen verheft hij zijn stem. Hij deelt mee hoe elders gestemd wordt en waarschuwt dat de hier in te voeren wijze den weg opent tot allerlei knoeierijen.

Verder maakt hij melding van een bericht dat men niet anders dan ambtenaren wil doen kiezen, omdat die tegenover den Resident als voorzitter toch niets durven doen en hij besluit daaruit, dat zulk een raad voor het volk van geen nut is. De Regeering wil medezeggenschap van de Minahassers in het bestuur maar daarvan is geen sprake bij zulk een mondelinge verkiezing en zulk een raad. Hij wekt de menschen op dat niet aanvaarden en tegen deze mdthode van verkiezing te protesteeren.-

NAFIRI MINAHASA CELEBES.-

Van 31 Maart 1919 No. 3.-

Het blad bevat een reeks officieele vereenigingsmededeelingen, een oproep voor de aanstaande algemeene vergadering (congres), de reeds eerder vermelde mededeeling van den heer Waworuntu dat hij zijn presidentschap neerlegt voor jongere, krachtiger en meer ontwikkelde personen, waarbij hij eenige candidaten noemt. Ook wordt opgenomen de ordonnantie tot instelling van den Minahassaraad. Voorts een verslag van de afdeelingsvergadering te Semarang in November.-

----------oOo----------

Weltevreden, 26 April 1919.-
Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden.-

-------oOo-------

OVERZICHT VAN DE INLANDSCHE PERS.-

No. 16/1919.-

NEUTRALE-BLADEN .-

K O E M A N D A N G - D J A W I .-
Van 7 April 1919 No. 14.-

INDIE'S HERBOUW.- Als men zoo nadenkt over het hoe om Indië vooruit te brengen, dan zal men zien hoe veel bezwaren daaraan verbonden zijn, want de toestand in Indië is te vergelijken bij een bouwvallig huis, dat niet slechts door verandering van enkele stijlen en door lapwerk is te herstellen, zegt "O.T.Onida". Men moet het geheel nieuw opbouwen en voorzichtig beginnen met stevige fondementen aan te brengen, want het fondement is het allereerst noodige. Voor een land is het bestuur het fondement. Nu is ons Indië een land dat niet vrij is, zegt Schr., maar onderworpen is aan Nederland, dus in de Nederlandsche Regeering de grondslag voor ons land, en dus moet die Regeering in de eerste plaats worden verbeterd. Zooals die nu is, is het werkelijk moeilijk te zeggen wat die Regeering eigenlijk met Indië wil. Wil ze Indie vooruit brengen? Wil zé kapitalistisch zijn? Schr. gelooft niet dat de Regeering kapitalistisch is, als zij de staatsbladen zoo nagaat. En zij heeft toch ook een Volksraad ingesteld. Maar in Indië nog veel niet goed en algemeen klaagt de bevolking, zoo in gesprekken als in de kranten. Het krachtigst verheft de Sinar-Hindia haar stem.

Schr. doet daarom een beroep op de Regeering om verbetering te brengen, in de allereerste plaats in het onderwijs en in den economischen toestand.-

DE A.M.S. Jogja.- G.W. geeft in verband met de a.s.openin te Jogja van de Algemeene Middelbare School een uiteenzetting van doel en programma dier school en maakt daarvan tevens gebruik om de hoop uit te spreken dat het Javaansch en het Maleisch van het leerplan der H.I.S. w de geschrapt om meer lesuren te kunnen besteden aan het Nederlandsch.

Ook denkt Schr. dat na opening der A.M.S. de Kweekscholen w veel minder bezocht zullen worden, en hij hoopt daarom dat men e wel iets op vinden zal om de leerlingen van de 2de klasse scholen tot de Kweekscholen te kunnen toelaten.-

SEMBAH DJONGKOK.- Van Roesdi B.T. een kleine beschouwing over de "Sembah-djongkok", een eerbewijs dat tegenwoordig naar Schr. zegt, nergens meer toe dient. In den Boedistischen tijd werd voor alles wat voordeel bracht de"sembahdjekok" gebracht. Na de Islamiseering werd dat minder goede gebruik verbeterd en bracht men slechts het eerbewijs aan Vorst, zijn, (goeroe, zijn) en zijn beide ouders.

Maar, vindt schrijver, dat eerbewijs behoeft niet te bestaan uit eenige handbeweging, maar moet gebracht worden door stiptelijke volging van de goede bevelen van Vorst, goeroe en ouders. (juist Red. K.Dj.).

De sembah-djongkok is vernederd voor hem, die het eerbewijs brengt, en tevens nadeel aanbrengt, want als een Inl. schrijver den weg voor een Regent dat eerbewijs brengt, dan bezoedelt hij zijn kleederen met het vuil op den weg, en als hij voor zijn chef op kantoor de sembah-djongkok brengt en er is bijv. iemand van lagen stand, als b.v. een tuinemployé, op bezoek, en die dus op een stoel zit, dan vernedert hij zich tevens voor dien bezoeker. Bovendien is het in den Koran verboden om de sembah voor medeschepselen te brengen, slechts Almachtige krijgt de sembah.

Schr. doet een beroep op de ontwikkelde landgenooten, en vooral op de onderwijzers, om de bevolking in dien geest te leiden.-

O. LEVENSVERZEKERING Mij. Magelang.- Op de propaganda voor levensverzekering en tegen de spaarkassen(1) reageert Sastroe broto met de vraag waarom dan toch de O.L.Mij te Magelang nog nooit eenige uitkeering tijdens het leven der ve zekerden heeft gedaan. Schr. kent vele landgenooten die bij Euro peesche maatschappijen waren verzekerd voor groote bedragen, di zij nu uitgekeerd hebben gekregen, een kreeg er zelfs f 50.000 terwijl Schr. ook zijn f 2000.- heeft uitbetaald gekregen.

Is de O.L.Mij Boemipoetra dan niet kapitaalkrachtig?

Uitbenzetting van wege het hoofdbestuur dier maatschappij is daarom noodig om de aarzeling der bevolking en de onrust der verzekerden weg te nemen.-

F E U I L L E T O N .- "Jonge Journalist" begint een feuilleto getiteld "Liefde in gevaar". Het 1ste bedri geeft Soerabaja bij ochtend, als het stadsleven begint en men zi naar de kantoren spoedt. Aan de Heerenstraat een 3 verdiepingen hoog huis; alle voorbijgaande jongelingen werpen steeds verliefd blikken naar de bovenste verdieping van dat huis. Een jongmensch met documententasch en klaarblijkelijk journalist van beroep, gaat het huis in en komt bij de "Koningin"van Soerabaja, die Lie tje heet, in de kamer. Lientje is het meisje van Soerabaja, zond Lientje zou Soerabaja niet werken, maar zoeken naar zijn "ster",

ACHTERSTALLIGE BETALERS.- De administratie spoort de achterstalli betalers dringend aan om in den loop van Apr alsnog hun achterstand aan te zuiveren. Zij wil niet de namen de achterstalligen openbaar maken, omdat zij de ambtenaren niet wil beschamen, en bovendien toch niet landgenooten heeft te doen. Me wie na April nog niet betaald heeft, zal ze gerechtelijk doen ver volgen door een advokaat.-

INDIE ZELFBESTUUR.- Men wil van Indië een zelfbesturend la maken, d.i. dus dat de Javaan zelf over zij land het bestuur voert, begint een artikel van Klana Toendjoeng Seto, (die zijn naam extra in het oog doet springen omdat er ee hand bij afgedrukt is, die naar den naam wijst). En toch zijn v len huivering daarvoor, omdat ze niet weten of hun bestuur werk tot welzijn van land en volk zal blijken te strekken, omdat zij voelen het gemis aan theorie van de bestuurskunst, en zonder de lijke theorie geen goede praktijk. En men verwondert er zich ov dat men reeds Zelfbestuur zal krijgen terwijl er nog geen onder wijs-inrichtingen zijn die passen bij een land met zelfbestuur. De lagere scholen zijn niet goed en hoogere zijn er heelemaal ni Deze toestand is dezelfde als waarin iemand verkeert, die een grooten schat vindt, maar niets bij zich heeft om er dien in te doen. Als hij het niet voorzichtig aanlegt, loopt hij groot gevaar dat er van dien schat niets meer overblijft.

En als nu het zelfbesturen fout gaat, wie anders dan wij zo zijn er mee gedupeerd, vraagt schr.

Schr. wil daarom eerst maar de onderwijs-inrichtingen verbe teren en uitbreiden, en daarbij moet men niet maar op het Gouver nement rekenen, maar zelf ook aanpakken en particuliere scholen openen. Britsch-Indie en de Filipijnen zijn ons ver vooruit en dat komt omdat daar vele scholen door de bevolking zelf zijn geopend, om te voorzien in de dringendste behoeften der bevolkin waar de Regeering die nog niet kan geven. Men bedenke toch ook dat de Regeering niet alleen aan het onderwijs te denken heeft, maar nog aan zoovele andere zaken meer, die ook geld kosten. En als de Javaan werkelijk vooruit en hooger op wil, zal hij ook ni opzien tegen het brengen van geldelijke offers; dat geld moet komen van de rijken en van hen die het doen kunnen, en vele kle tjes maken een groote.-

---

(1) Zie I.P.O. No. 13/1919 Neutrale Bladen blz. 2.-

---------ooo--------

Weltevreden, 26 April 1919.

Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante

OVERZICHT VAN DE INLANDSCHE PERS.-
No. 16/1919.-
VAKVEREENIGINGSBLADEN.-

GOEROE MEDAN HINDIA.-
Van April 1919 No. 4.-

HET LEVEN VAN DE ONDERWIJZERS.- S.d.R., schrijft : / een lang artikel over de wenschelijkheid dat onderwijzers inderdaad rustig en zonder zorgen hun werk kunnen doen. Maar daarvan is hoe verre, want de financieele positie van de onderwijzers is van dien aard dat ze voortdurend zorgen baart. Van het trsctement kunnen eenvoudig niet leven, dat geeft ellende, waarom dan ook op allerlei manieren getracht wordt er wat bij te verdienen. De onderwijzer werkt als klerk, als secretaris van een vereeniging, als tokobediende, op een fabriek, als correspondent en van menigeen is de vrouw genoodzaakt als "toekang" of op andere manier aan den kost te komen.

Men kan nagaan hoe de gemoedsgesteldheid van de onderwijzer dus verre is van rustig, en dat heeft natuurlijk invloed, al volbrengen ook de onderwijzers hun plicht naar behooren. Dat zij niemand aanraden onderwijzer te worden en krom liggen om hun kinderen naar een andere dan een kweekschool te zenden, wordt door schrijver aangetoond met voorbeelden.-

ACTIE.- Naar aanleiding van het bericht dat de Minister het amendement van den Volksraad betreffende de tractementsverhoogingen der Inlandsche onderwijzers nader in overweging heeft gegeven, deelt het hoofdbestuur mee dat het drie telegrammen heeft verzonden: naar den Minister, naar de Tweede Kamer en naar den voorzitter van den Nederlandschen onderwijzersbond, lid van de Tweede Kamer, meldend de teleurstelling trent dat bericht vanwege het hoofdbestuur en vragend steun voor het amendement.-

DIVERSEN.- Verschillende zaken van meer huishoudelijken aard worden meegedeeld, voorts besprekingen gegeven van ontvangen boekwerken.-

P A D O M A N .-

Van 10 April 1919 No. 2.-

BADEN IN DE KAZERNE.- Een militair van het vijfde bataljon eerste en tweede compagnie te Semarang schrijft over de gebrekkige badgelegenheid voor vrouwen en kinderen van militairen, die baden ten aanschouwe van iedereen en zich er al niet meer voor schamen, bijna ongekleed zich daar te vertoonen. De schuld daarvan ligt niet bij de vrouwen, maar bij de autoriteiten die niet voor voldoende gelegenheid zorgen. De redactie merkt hierbij op, dat dergelijke toestanden niet alleen in Semarang bestaan. Ze zegt verder dat als militairen, Menadoneezen, Ambonneezen en Javanen, eensgezind zijn en op behoorlijke, rechtvaardige wijze hun stem laten hooren, beslist verandering zal komen.-

GEEN RASSENNIJD.- Een Javaansch militair schrijft over de wenschelijkheid om eensgezindheid te brengen onder de Inlandsche militairen van welk ras ook en de hatelijkheden te doen verdwijnen, welke nu door militairen van verschillend ras worden geuit.

De redactie wijst hierop en uit haar verbazing erover, dat nog zoo weinig Inlandsche militairen abonné van het blad werden, in de meening dat het blad alleen voor Ambonneezen en Menadoneezen dient. De redactie legt er dan nadruk op dat dit niet zoo is en het blad actie voert voor alle militairen, zoowel Javanen als Amboneezen en Minahassers.

Op de advertentiepagina wordt medegedeeld dat broeder Praptodikoesoemo in de redactie is getreden.-

T E D U U R .- De redactie deelt mee van een militair hebben vernomen dat de abonnementsprijs van het orgaan te duur is voor de kleine tractementen van militairen en daarom heeft ze een lager tarief voor gegageerden en militairen aangenomen. Voor fuseliers is het nu een gulden in het kwart.

GEEN RESULTATEN.- In een artikeltje wordt geschreven over Indië-Weerbaar, de Legervereeniging en den Oranjebond van orde en opgemerkt dat van het goede doel van deze vereenigingen nog niets is gebleken. En er was toch wel gelegenheid genoeg om te toonen dat men bijvoorbeeld de toestanden in het leger wilde verbeteren.-

D I V E R S E N .- Eenige plaatselijke zaken worden vermeld terwijl door "Nationalist" een artikel wordt begonnen over rassenliefde, dat vervolgd wordt.-

----------oOo----------

Weltevreden, 26 April 1919.-
Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden.-

-------oOo-------

OVERZICHT VAN DE INLANDSCHE PERS.-

No. 16/1919.-

ARABISCHE EN BUITENLANDSCHE BLADEN .-

A L - I K B A L .-
Van 1 Maart 1919.-

EEN WOORDENSTRIJD.- Een uitvoerig relaas van Sjeich Ali bin Mochammad Shiblij omtrent een heftigen woordenstrijd, die plaats vond tusschen hem en den ver-Arabischten Soendanees Achmad Soekarti(1) bij een gezellige bijeenkomst van Arabieren te Soerabaja ten huize van Sjeich Rabi' bin Jahia. Het gesprek liep hoofdzakelijk over de vereeniging "Ladjanatoel-Islah", waarbij Sjeich Shiblij zijn wensch te kennen gaf, dat leden van die vereeniging alleen Arabieren mogen zijn Hadramieten - waartoe met uitsluiting van alle andere rassen echter ook Jamanieten, Hedjaziërs, Egyptenaren en Syriërs zouden mogen worden gerekend. Toetreding van den Soendanees Achmad Soekarti kan en wil hij dus niet dulden, vooral omdat die man al getoond heeft in staat te zijn twist en tweedracht onder de verschillende Arabische bevolkingsgroepen van N.I. te zaaien. Achmad Soekarti heeft n.l. een boek geschreven, waarmede hij door de oude traditie - als zou een afstammeling van den profeet (Mochammad) met geen man van andere afkomst mogen trouwen - te verdraaien, de Sjeichs en Sajids zoodanig tegen elkander wist op te hitsen, dat er tusschen die bevolkingsgroepen een groote veete is ontstaan, die alles behalve wenschelijk is, en niet bevordelijk kan zijn voor de economische ontwikkeling der Arabieren in het algemeen.

Door aanhaling van verschillende gewijde teksten trachtte Achmad Soekarti zijn leer te rechtvaardigen, waarop een levendig debat volgde. Hij gaf zich tot na afloop van het dispuut echter niet gewonnen, waarop Shiblij zijn relaas besloot met een waarschuwing aan alle Islamieten om de leer van Achmad Soekarti, als in strijd met het ware geloof en verderfelijk voor den vrede tusschen de verschillende Arabische bevolkingsgroepen, te mijden.-

Van 8 Maart 1919 No. 25.-

Niets bijzonders voor het overzicht.-

Van 15 Maart 1919 No. 26.-

TEGEN DE ZENDINGSPOLITIEK.- Opgenomen wordt een uittreksel van een in de "Nieuwe Soerabajasche Courant" voorkomend artikel, waarin o.a. staat: "De zending moet, nu men op Java zoo bitter weinig succes heeft, zich speciaal richten op de buitenbezittingen; daar valt voor haar enorm veel te doen".

Naar aanleiding van dat artikel waarschuwt de Ikbal alle Islamieten om steeds op hun hoede te zijn, en niet te laten verblinden door vossenstreken. Voorts wordt ten sterkste aanbevolen dat de Mohammedanen al hun energie aan den Islam zullen wijden, zoodanig dat deze godsdienst in alle bewoonde streken de algemeen erkende godsdienst zal vermogen te worden.-

Van 22 Maart 1919 No. 27.-

E E N P O L E M I E K .- Een lange beschouwing wordt gegeven door iemand, zich noemende "de verhoven Hadramiet" (al-'ala bin Hadramie) over de brochure van het hoofd der vereeniging "Djamaijah al-Irsjad" te Soerabaja (zie overzicht 22 Maart 1919 No. 11). Met deze beschouwing geeft inzender

---

(1) Uit Serkat, bij Khatoem.-

---

hoofdzakelijk te kennen, dat naar het hem voorkomt de brochure gericht moest zijn tegen de gelijknamige vereeniging te Batavia, als zou deze er steeds op uit zijn om oneenigheid onder de Arabieren te zaaien.

Nu vraagt "al-'ala bin Hadramie" of de persoon van wie de brochure afkomstig is, zoo goed wil zijn feiten te noemen, waardoor aangetoond kan worden, dat al wat in de brochure te lezen staat, waar is, o.a. de bewering dat het hoofd der vereeniging "Djamaijah al-Irsjad" te Soerabaja inderdaad al het goede beoogt en al wat slecht is verafschuwt. Eerst dan zal "al-'ala bin Hadramie" de brochure geloofwaardig kunnen noemen.-

SI'OON VOORUIT.- Uit Si 'oon (Hadramaut) is bericht ontvangen, dat aldaar een vereeniging is opgericht onder den naam van "DJAMAIJAHTOE'L-ADLI WA'L-ANSAFI", welke zich ten doel stelt de strikte naleving der godsdienstige voorschriften, het tegengaan van misbruik van macht of gezag, zoomede de bevordering van de openbare orde en rust. De statuten zijn bereids vastgesteld, en de bestuursleden gekozen, met Sajid Sjeich bin Moehamad al-Habashi als voorzitter.-

Van 29 Maart 1919 No. 28.-

Niets bijzonders voor dit overzicht.-

----------oOo----------

Weltevreden, 26 April 1919.-
Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden.-

-------oOo-------